

TARTU ÜLIKOOL
Sotsiaalteaduste valdkond
Ühiskonnateaduste instituut
Infokorralduse õppekava

Marit Mathiesen

Õpetajate suhtumine muuseumisse õpikeskkonnana, Pärnu
Muuseumi näitel

Lõputöö

Juhendaja: Ühiskonnateaduste instituudi mäluasutuste assistent

Agnes Aljas MA

Tartu 2016

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. TEOREETILINE RAAMISTIK	6
1.1. Uurimuses kasutatavad põhimõisted.....	6
1.2. Muuseumi roll kaasaja ühiskonnas	7
1.3. Muuseumi haridusliku rolli tõus	9
1.4. Muuseumikülastaja	11
1.5. Muuseumipedagoogika	13
2. PÄRNU MUUSEUM.....	16
2.1. Pärnu Muuseumi eesmärk ja ajaloo ülevaade	16
2.2. Pärnu Muuseumi näituste ülevaade	17
2.3. Pärnu Muuseumi haridusprogrammid	19
3. UURIMUSKÜSIMUSED, VALIM JA METOODIKA.....	21
3.1. Uurimusküsimused	21
3.2. Valim	21
3.3. Meetod	23
4. INTERVJUUDE TULEMUSED	25
6. INTERVJUU VASTUSTE ANALÜÜS	32
KOKKUVÕTE	38
SUMMARY	40
KASUTATUD KIRJANDUS	42
LISAD	45
Lisa 1. Intervjuu kava	45

SISSEJUHATUS

Muuseumide missioon on hoida kultuuri ajalist pidevust ja olla minevikukogemuse siduja tulevikuga. Kultuuriministeeriumi andmetel on Eestis Euroopa riikidest kõige rohkem muuseume 100 000 elaniku kohta. Koos filiaalidega on Eestis 256 muuseumi. Kultuuriministeeriumi haldusalasse kuulub 2015. aasta seisuga 15 riigimuuseumi ja seitse sihtasutust. Riigimuuseumide, kes kasutavad halduslepingu alusel riigi muuseumikogu, hulka kuulub ka Pärnu Muuseum ja selle filiaal Pärnu Koidula Muuseum. Eestis käiakse muuseumis aasta-aastalt üha rohkem. 2014. aastal püstitati muuseumikülastajate rekord, kui muuseumides käidi aasta jooksul üle 3,8 miljoni korra. (Kultuuriministeerium, 2016)

Eesti elanike kultuuriaktiivsus, mitmesuguste kultuurivormide tarbimine on professionaalse kunstiloome kõrval ilmekas kultuuriruumi elujõulisuse näitaja. Kultuuri ja kultuuritarbimise tähendus ja tähtsus muutus pärast Eesti taasiseseisvumist. Nõukogudeaegses ühiskonnas oli emakeelsel kultuuritarbimisel eestlasi ühendav ja kompenseeriv funktsioon. Taasiseseisvumise järel kultuuritarbimine vähenes, jõudes madalseisu. Kultuuritarbimine kasvas aastatel 1995–2005, kahanes veidi mitmes valdkonnas majanduskriisi aastatel 2008–2009 ja taastus seejärel uuesti. 2014. aasta statistika andmed tõestavad, et eestlaste kultuuriaktiivsus on oluliselt tõusnud. (Lauristin ja Vihalemm, 2015) Valitsusliidu järgnevate aastate kultuuripoliitika olulisemateks suundadeks on olemasoleva ja toimiva kultuuriraaamistiku hoidmine, traditsioonide ja pärandi säilitamine, uue ja avarama pilguga tulevikku vaatamine ning töö noortega. (Vabariigi..., 2016) Kultuuriaktiivsuse hoidmiseks ja kasvamiseks tuleb noortele tutvustada erinevaid kultuuriinstitutsioone, et tekiks kogemus. Kool on oluline noorte kultuuritarbimise harjumuse kujundaja.

Lõputöö „Õpetajate suhtumine muuseumisse õpikeskkonnana, Pärnu Muuseumi näitel“ eesmärgiks on uurida Pärnu Muuseumi tähendust haridusmaastikul. Praegune ühiskond on

harjunud nägema muuseumi kui kultuuri ja vabaaja asutust, millel on täita ka hariduslik roll. Uurimuse käigus soovin teada, kas ka haridustöötajad peavad Pärnu Muuseumi hariduslikuks keskkonnaks ning mida nad selle juures kõige rohkem hindavad.

Alustades seminaritöö raames Pärnu Muuseumiga suhtlemist selgus, et neid huvitaks kõige rohkem just lastega läbiviidud uuring, sest suure osa nende külastajatest moodustavad kooliõpilased. Mulle tutvustati erinevate kuude plaane, kuhu on registreerinud erinevad kooliõpilaste grupid, kes osalevad Pärnu Muuseumi programmides. Uurimuse läbiviimiseks pidasin enneaegseks kohest laste uurimist, mis eeldab ka keerukamat kooskõlastamist vanematega ning laste suhtumise esimese kaardistuse lootsin saada õpetajatelt. Seega keskendub uurimus õpetajate suhtumisele muuseumist kui õpikeskkonnast ning õpetajate nägemust õpilaste soovidest.

Formaalharidust teame kui tüüpilist klassitundi, millele kaasajal püütakse leida üha paremaid vorme tundide läbiviimisel, mis kaasaks rohkem õpilasi ning köidaks nende huvi. Mitteformaalse õpikeskkonnana on muuseum üheks võimaluseks, mis pakub võimaluse õppida ja ise kogeda ning seega suurendada vastuvõtlikust uuele teadmisele. Muuseumid keskenduvad väga erinevatele teemadele, kasutavad erinevaid eksponaate ja meediume teadmise edastamiseks, mida üha enam seostatakse ka formaalharidusega. Aina populaarsemaks on muutumas muuseumide muuseumitunnid, mis on loodud vastavalt õppekavade teemadele ning loovad soodsa keskkonna õppimisele väljaspool koolimaja ning mis toetuvad aktiivõppe põhimõtetele.

Käesolev uurimustöö kasvas välja 2016. aasta alguses valminud seminaritööst, mis uuris üksikkülastajate ootusi ja külastuseesmärke Pärnu Muuseumi näitel. Peamisteks üksikkülastajate külastuseesmärkideks oli uudishimu ja soov laiendada silmaringi, mis andis tõestust muuseumist, kui haridust ja teadmist andva institutsiooni tähendusest. (Mathiesen, 2016) Sellest tulemusest tekkis soov teada, millisena hindavad õpetajad haridustöötajatena muuseumi rolli.

Pärnu elanikuna mäletan ka enda esimesi Pärnu Muuseumi ja filiaali Lydia Koidula Muuseumi külastusi algklasside ekskursioonide raames. Pärnu Muuseum asus siis veel aadressil Aia tänav 4. Sellest on mul meeles muuseumi ruumide paigutus kahel korrusel ja mõned objektid püsiekspositsioonis, näiteks rebase ja metssea topis, samuti klaaskapis eksponeeritud liblikate kollektsioon. Lydia Koidula Muuseumist on meeles ekspositsioonidest ainult suures ruumis klassilauad- ja pingid. Rohkem mäletan aga jõulupühade ajal peetud eriüritusi, kus lapsena sai

jõuluvanale salmi lugemisega kommipakk lunastatud. Kooli ekskursioonid muuseumitesse ja nendest saadud positiivsed kogemused on mõjutanud minu muuseumikülastuste harjumust. Hilisemal ajal olen Pärnu Muuseumi külastanud ürituse Muuseumiöö raames ja huvist uue maja ning vahest harva näituste vastu. Koidula muuseumi olen külastanud vähem, sest seal ei vahetu ekspositsioonid ka nii palju kui peamajas. Seega võin öelda, et olen Pärnu Muuseumi mitte eriti tihe külastaja.

Väljaspool Pärnu Muuseumi enda korraldatud uuringute ei ole läbi viidud ühtegi Pärnu Muuseumit kajastavat uurimust. Muuseum ei ole ise uurinud oma külastajaid, mis on oluliseks tagasisideks muuseumi tegevuse arendamisel. Seetõttu oli Pärnu Muuseum minu uuringuideest väga huvitatud ning ootab uurimustulemusi.

Minu lõputöö koosneb neljast peatükist, mis jagunevad omakorda alapeatükkideks. Töö esimeses osas annan ülevaate teoreetilistest lähtekohtadest, kus vaatlen muuseumi hariduslikku rolli ning muuseumipedagoogika tähendust. Teine peatükk keskendub Pärnu Muuseumile ning uuringu perioodil avatud olnud näitusele ja pakutavale haridusprogrammile. Kolmas peatükk tutvustab uurimustöös kasutatud uurimismeetodit ja valimit ning analüüsi põhimõtteid. Neljas peatükk annab ülevaate uurimistulemustest. Töö lõpetab kokkuvõtte eesti ja inglise keeles. Töös on kasutatud 33 kirjandusallikat, kuhu kuuluvad eesti ja välismaa autorite artiklid ning tööle on lisatud ka intervjuude aluseks olnud küsimuskava.

1. TEOREETILINE RAAMISTIK

Alljärgnevas peatükis annan ülevaate teoreetilistest seisukohtadest, mis on minu uurimuse aluseks. Esimeses alapeatükis kirjeldan töös kasutatavaid põhimõisteid, mis on uurimuse kontekstis olulised, kuid eraldi peatükkidena ei kajastu. Seejärel vaatlen muuseumi rolli kaasaja ühiskonnas, muuseumi haridusliku rolli tõusu, muuseumikülastajat ja muuseumipedagoogikat.

1.1. Uurimuses kasutatavad põhimõisted

Muuseum. Muuseum on kultuuriline institutsioon, millel on väga palju erinevad funktsioone. Peale kultuurilisuse nähakse ka olulisena hariduslikku rolli ning meelelahutuslikku funktsiooni.

Museaal. Museaali terminit käsitlen töös sünonüümina esemete ja objektidega. Museaalid on erinevad kultuuriväärtusega esemed või nähtused, mis muuseumisse on kogutud ja kataloogitud. Nendeks võivad olla esemed, kunstiteosed, helisalvestised, filmid jms.

Näitused. Näitused on muuseumi museaalide ja uurimisteemade põhised väljapanekud. Erinevad teemanäitused kutsuvad muuseumi külastama erinevaid sihtgruppe. Seega on väga olulised näituste pealkirjad, mis annavad esimese ettekujutuse potentsiaalsele muuseumikülastajale. Kasutan näitust, ekspositsiooni ning väljapanekut sünonüümidena.

Ootus. Ootusi käsitletakse indiviidi uskumustena selle kohta, kuidas miski võiks olla. Ootus on oluliseks elemendiks paljudes motivatsiooni teooriates. Ootused puudutavad nii vaimset kui füüsilist tasandit. (Kuljus ja Tiido, 2010)

Muuseumikülastuse ootused. Külastaja ootustesse on koondunud erinevad seisukohad ja eelteadmised, mis inimestel on muuseumist, mida plaanivad külastada. Külastuse ootusi mõjutavad palju erinevaid tegureid, näiteks eelnevatest muuseumitest saadud kogemused või muuseumi nimi. Ootuste täitumine on seotud kõigi erinevate muuseumikülastuse osadega ja üldise rahuloluga. Külastajate ootuste mõõtmine on oluline muuseumi töö korraldamisel.

Formaalharidus. Formaalharidust omandatakse riikliku õppekava alusel peamiselt koolis. Teadmiste ja oskuste omandamist jälgitakse ja hinnatakse õppekavast tulenevate kriteeriumide alusel. (Lüsi jt, 2015)

Mitteformaalne haridus. Osaliselt struktureeritud ja õppija seisukohast vabatahtlik õpe väljaspool kooli (sh huviharidus), mille eesmärk on enese arendamine. (Lüsi jt, 2015)

1.2. Muuseumi roll kaasaja ühiskonnas

Eesti Vabariigi muuseumiseadus defineerib muuseumi järgnevalt: „Muuseum on ühiskonna ja selle arengu teenistuses alaliselt tegutsev kultuuri- ja haridusasutus, mis ei taotle majanduslikku kasumit, mis on üldsusele avatud ning mille ülesanne on koguda, säilitada, uurida ning vahendada inimese ja tema elukeskkonnaga seotud vaimset ja materiaalselt kultuuripärandit hariduslikel, teaduslikel ja elamuslikel eesmärkidel. Muuseum arvestab oma ülesannete täitmisel muu hulgas laste ja puuetega inimeste vajadusi. (Muuseumiseadus, 2013)“ Seega on muuseumite tegevusvaldkond väga lai, andes muuseumidele palju ülesandeid ja rolle.

Museoloog Peter van Menschi (2015) järgi on muuseumide traditsioon seotud esemete kogumise ja säilitamisega ning muuseumite ülesandeks on olnud tegeleda põhimõtteliselt “meie” (kui üksikisikute, kogukonna, ühiskonna) ja “meile kuuluva” materiaalse elukeskkonna vaheliste mõjudega. Muuseumid muudavad (musealiseerivad) inimeste elukeskkonna materiaalseks kultuuriks, isoleerides esemed nende reaaleluliselt “kasutustsüklist” ning toovad neid esile kui

midagi erilist, mis dokumenteerivad mõnda olulist ajaloosündmust, ajaloolist isikut jmt. Muuseumid ehitavad nendele esemetele spetsiaalselt keskkonda (“museoloogilisse konteksti”), et neid säilitada ja kasutada hariduslikult.

Runnel, Lepik ja Pruulmann-Venderfeldt (2014) nimetavad muuseume institutsioonideks, mis moodustavad osa ühiskonna institutsioonialasest koest, mis sageli väljendavad ja esindavad valitsevaid arusaame riigist, rahvusest, haridusest ning inimeste rollist ja vastutusest ühiskonnas. Traditsiooniliselt on muuseumi mõju seisnenud võimes pakkuda külastajatele teadmisi ja üldtunnustatud tõdesid, positsioneerides külastajaid muuseumiprofessionaalide kureeritava kultuurilise sisu passiivsete vastuvõtjatena. Pille Runnel (2014) on viidanud, et traditsioonilise muuseumi rolli all peetakse silmas: harimist, näitamist, kogumist, säilitamist ja uurimist.

Muuseum on mõistena väga subjektiivne termin, mida erinevad teoreetikud on analüüsinud nii muuseumi mõiste, põhirolli või ülesannete kaudu ning milles on suuri erinevusi ja suuri sarnasusi sõltudes uurija vaatenurgast. Näiteks on Mariann Raisma (2007) välja toonud, et tänapäeval kasutatakse muuseumi defineerimisel enim mõistet „institutsioon“. Muuseume ei eristata teistest mitte niivõrd juriidilise staatuse, vaid nende suhte kaudu objektide säilitamisse, uurimisse ja kommunikatsiooni. Esile tõstetakse hariduslikku külge, millele lisandub teaduse funktsioon. Samuti kasutatakse muuseumi määratlemisel adjektiive nagu „avalik“, „kultuuriline“ ja „akadeemiline“.

Muuseumid kui teadmiste ja tõe institutsioonid tunnevad praegu vajadust muuta kogud, näitused ja haridustöö avatumaks, täitmaks paremini oma rolli demokraatlikku raamistikku sobiva avaliku institutsioonina (Runnel, Pruulmann-Vengerfeldt, 2012). Eesti muuseumide visioonidokument “21. sajandi Eesti muuseumid” (2006) rõhutab, et muuseumide väärtustamiseks ühiskonnas on vaja teadvustada nende mitmetahulist olemust. Muuseumid on ühtaegu nii mälu-, haridus-, kultuuriturismi-, teadus- ja meelelahutusasutused kui ka elukeskkonna kujundajad. Mida suurem on inimeste isiklik muuseumikogemus, seda kiiremini kaovad ühiskonnas levinud eelarvamused muuseumide väljapanekute igavusest ja konservatiivsusest.

Ühe peamise funktsioonina toovad muuseumiteoreetikud, näiteks Peter van Mensch, Pille Runnel ja John H. Falk välja muuseumi hariduslikke eesmärke. Muuseumi hariduslik roll põhineb ka ülesandel edastada külastajatele kultuurilisi väärtusi. Peter van Mensch (2015: 12) on öelnud, et paljudes mäluasutustes on haridustööks liigitatud ka museaalide esitlemine näituse vormis.

Antud töö seisukohast on oluline muuseumide hariduslik roll, mille loob muuseumi üldine olemus. Muuseum ei toimiks, kui puuduksid esemed, millest lähtuvalt koostatakse teemanäitusi. Samuti on oluline, et muuseum oleks usaldusväärne, atraktiivne ja avatud kõigile külastajatele.

1.3. Muuseumi haridusliku rolli tõus

2010. aasta Eesti Vabariigi valitsuse määruse „Põhikooli riiklik õppekava“ järgi kuulub nüüdisaegsete ja mitmekesiste õppemetoodika, -viisi ja -vahendi hulka ka muuseumiõpe (Põhikooli riiklik õppekava, 2011). Muuseumiõpe on muuseumikeskkonnas toimuv kontekstuaalne õppetegevus, mille raames kasutatakse eri meetodeid ning mille eesmärgiks on avardada õppija teadmisi ja arendada oskusi (Lüsi jt, 2015). Samuti on välja toodud, et õppekeskkonna võib luua ka väljaspool kooli ruume, näiteks muuseumis (Põhikooli riiklik õppekava, 2011). See tähendab, et Eestis asuvaid muuseume soovitakse näha olema koolidele partnerid.

Riiklikult soovitakse näha muuseumide ühe olulise tegevuse eesmärgina formaalhariduse toetamist, formaalhariduses püstitatud õpiväljundite saavutamist ning eri õppeainete ja valdkondade lõimimist. Muuseumi haridustegevust võib nimetada ka institutsiooniks, mis pakub avastusõppe võimalust. Passiivsetele ekskursioonidele on lisandunud uued õppemeetodid, mida peetakse oluliseks laste arendamisel. Avastusõppe kaudu on võimalik omandada teaduslikku mõtteviisi, mis põhineb nähtuste vaatlemisel, hüpoteeside püstitamisel, katsete tegemisel, saadud tulemuste mõtestamisel, selgitamisel ja analüüsil ning järelduste tegemisel. (Lüsi jt, 2015)

Eesti muuseumide visioonidokumendis „21. sajandi Eesti muuseumid“ (2006) nähakse muuseumi ühe kohustusena haridustegevuste arendamist ja töötamist erinevate sihtgruppidega, kaasates laiemat üldsust. Muuseumide tugevuseks on võimalus õpetatavat ainet illustreerida esemete ja tegevustega, omandatud teadmisi saab rakendada õpitubades. Esinduslikud kollektsioonid,

asjatundlik teadus- ja hariduspersonal ning omanäoline keskkond võimaldavad muuseumides korraldada mitmesuguseid kursuseid ja seminare kõikidele vanusegruppidele, tagades nii emotsionaalse täiendhariduse. Üheks oluliseks meetodiks on aktiivõpe muuseumis, mis on muuseumihariduse põhimõtetest lähtuvad meetodid, mille puhul õppijad osalevad aktiivselt õppeprotsessis. Aktiivõppe meetodid aitavad paremini mõtestada näitust ja selle eksponaate ning seostada nende kaudu omandatud teadmisi oma kogemustega, loovad osalejaid kaasava õpiolukorra, toetades osalejate kaasamõtlemit ja -rääkimist, aktiivset kuulamist ja tegutsemist.

Õppimine on emotsionaalne protsess, millega tuleb äratada õppija sisemine motivatsioon. Ligi paarikümne aasta jooksul on Eestis passiivsema ekskursioonivormi kõrval järjest tugevamalt kanda kinnitanud aktiivõppemeetodid. Eesti muuseumid on lühikese ajaga saavutanud haridustegevuses väga tugeva taseme, kasutades igati oma teadmisi ja oskusi valdkonna paremaks vahendamiseks ning on avatud erinevaks koostööks. (Veeremaa, 2013) Arvesse on võetud laste eripära tajuda maailma kõikide meelte ja toetada nende aktiivset hoiakut muuseumiruumis. Maksimaalseks tulemuseks täiendavad muuseumid külastajate kogemust audiovisuaalsete vahenditega: võimaldades puudutada muuseumiesemeid, haista loomalõhnasid, kuulata helisid, tegutseda erinevate interaktiivsete väljapanekute komponentidega. Lisaks organiseerivad nüüdisaja muuseumid külastajatele töötubasid, kuhu on kaasatud käelised tegevused. (Järva ja Burlaka, 2014) Muuseumiharidus on kõiki sihtrühmi hõlmav tegevus, mis on suunatud muuseumi ja külastaja koostööle elukestva õppe ja hariva meelelahutuse huvides (Lüsi jt, 2015).

Muuseumi haridusliku rolli alaseid uurimusi on koostatud mitmeid. Kõige esmaseks võib pidada 2002. aastal koostatud magistritöö Virve Tuubeli poolt, mis uuris muuseumi ja kooli koostöömudelit. Antud töös käsitletakse peamiselt muuseumi ja muuseumipedagoogika arengut maailmas ja Eestis. (Tuubel, 2002) 2009. aastal on koostanud Kaja Visnapuu bakalaureusetöö „Muuseumipedagoogika võimalused formaalhariduse toetajana“. Antud uurimus põhineb Virumaa Muuseumide muuseumiõppe rahulolule Lääne-Virumaa ja Rakvere linna õpetajate, laste ja nende vanemate küsitluse alusel. Uuringu tulemustes on järeldatud, et Virumaa Muuseumid on heal tasemel, vastates lasteaia ja üldhariduskoolide õppekavadele ning pakkudes elamuslikku õpet. (Visnapuu, 2009) Hilisem uurimus on koostatud 2012. aastal Sireli Uusmaalt, kes uuris muuseumi, kui formaalharidust toetavat õppekeskkonda, lähtudes samuti riiklikust õppekavast ja muuseumi võimalustest õppekeskkonnana. Antud magistritööst järeldus, et muuseumipedagoogika rikastab õppetööd, toetades eriti sotsiaalainete ja ajaloo õpetamist. (Uusmaa, 2012)

Antud töö seisukohast on oluline muuseumi haridusliku rolli kasv ja selle suunamine õpilasteni. Muuseumid on aktiivõppekeskused, kus on võimalik õpilastel õppida kogemuslikult ja kinnitada oma teadmisi audiovisuaalsete vahenditega.

1.4. Muuseumikülastaja

Külastaja mõiste on katustermin väga erinevatele seisukohtadele ning külastaja mõistet on teoreetikud vaadelnud erinevatest lähtepunktidest. Traditsiooniliselt on muuseumikülastajaid kategoriseeritud vastavalt vanusele, soole, haridusele. Kaasajal näevad näiteks Runnel ja Pruulmann-Vengerfeldt (2012) muuseumi auditooriumina inimesi, kes külastavad muuseumit, on teadlikud muuseumi sõnumitest või kasutavad muuseumi teenuseid, kes kõik on potentsiaalsed muuseumikülastajad. Muuseumite jaoks on oluline kategoriseerida erinevad sihtgrupid, mis aitavad võimalikult erinevalt lähtuda erinevate sihtgruppide huvidest ning luua kõigile potentsiaalsed huvikeskkonnad. Mida suurem on teemade ulatuslikkus ja erinevate auditooriumide tundmine, seda enam võiks laieneda ka muuseumi auditoorium.

Sellest lähtuvalt on Runnel, Lepik ja Pruulmann-Venderfeldt (2014: 97-100) püüdnud defineerida potentsiaalseid muuseumide auditooriume ning toonud esile järgmise muuseumiga rohkem või vähem seotud inimrühmade jaotuse:

- Avalikkus - kõik inimesed, kellel on olemas potentsiaalne huvi või seos muuseumiga.
- Auditoorium - inimesed, kellel on mingi *online* või kohapealne seos muuseumiga, kes saavad muuseumilt mingeid sõnumeid.
- Külastajad - need, kes päriselt muuseumis kohal käivad, olgu siis kohapeal või internetis.
- Kasutajad - inimesed kelle suhe muuseumiga ei piirdu vaid külastamise ja vaatamisega. Eeldab muuseumi ressursside kasutamist või muuseumi tegevustes osalemist.
- Osalejad - inimesed, kes muuseumi kutsel või omal algatusel muuseumi panustavad, muutes mingil viisil võimu suhteid.

Thomas Bloch Ravn järgi on muuseumi ambitsiooniks ulatuda nii paljude inimesteni kui võimalik, et tekiks harjumus muuseumikülastusest kogu eluks. Isegi ka nende inimesteni, kes kunagi ei külasta muuseume ja inimesteni, kelle arvates muuseumid on elitaristlikud ja igavad. (Ravn 2013) Seetõttu peetakse ka oluliseks kooliekskursioonide toimumist muuseumidesse, mis aitaksid luua kogemuse ning kujundada praegustest lastest tulevikus potentsiaalsed muuseumikülastajad.

Muuseumikülastajate uurija John H. Falk (2009) viitab tuginedes oma pikaajalistele uuringutele, et muuseumikülastajast arusaamine ja tema külastuskogemuse mõistmine on keeruline. Külastajakogemuses saavad kokku isiksusega seotud motivatsioonid, inimese varasemad teadmised ja huvid. Kuigi iga külastaja kogemus on unikaalne saab välja tuua erisusi. Näiteks Falk on jaotanud külastajaid nende sarnaste motivatsioonide järgi: avastaja; grupijuht; kogemuste otsija; professionaal-hobiuurija ja eneselaadija. Eelnevalt loetletud tüübid on suurema tõenäosusega sarnasemad kogemused kui indiviidel, kelle motivatsioon on seotud nende enda isiksusega.

Falk (2009) arvates võimaldab muuseumikülastus inimestel olla kursis asjadega, mis toimuvad kunsti ja teaduse maailmas. Falk on vaadelnud teiste teadlaste poolt läbi viidud uurimusi ja välja toonud järgnevad ilmnenud punktid:

1. Muuseumikülastaja motivatsiooniga ilmnevad teatud selged mustrid, kuid nende mustrite kirjeldamiseks ja kategoriseerimiseks puudub üks meel.
2. Enamus muuseumide külastajad on teadlikud enne muuseumikülastamist sellest, mida muuseumist oodata ja mis on seotud sellega, mida muuseum külastajatele pakub.
3. Külastaja sisenemise motivatsioon, nende muuseumis käitumine, põnev õppimine ja mälestused ei ole külastaja kogemuse erinevad aspektid, vaid pigem üksteisega ülimalt seotud lahutamatu tervik.

Falk (2013) väidab, et muuseumikülastajatele on meeldejäävamad külastused, kus on olnud emotsionaalne komponent. Seos emotsiooni ja isiksusega seotud motivatsiooni vahel, isegi kui ei ole tegu ilmse või otsese seosega, mõjutab tõenäoliselt paljusid, kui mitte enamikku muuseumikülastajaid. Samamoodi on muuseumikülastajatele oluline eduka näituseelamuse saamiseks seos külastaja isiksusega, seotus vajadustega ning nägemus tegelikust

muuseumikogemusest. Seda suurema tõenäosusega tajub külastaja, et tema külastus oli hea ja seda suurema tõenäosusega naaseb muuseumi uuesti ning soovib ka teistel seda teha.

Falk (2009) on vaadelnud oma uurimustes ka külastajate ootusi muuseumikülastuse suhtes, uurides California Teaduskeskuse külastajaid. Peale intervjuude läbivaatamist tegi ta järelduse, et on tohtu hulk viise kuidas külastajad kirjeldasid oma ootusi ja motivatsioone muuseumikülastuse suhtes. Vastused suutis ta jagada viide erinevasse identiteediga seotud kategooriatesse, mis iseloomustavad vabaaja sisustamise eeliseid:

1. Intellektuaalselt väljakutsuv koht, millel oli potentsiaal rahuldamiseks isiklikku uudishimu ja huvi teaduse ja tehnoloogia vastu.
2. Hariv koht, kus perekond (eriti lapsed) ja/või sõbrad võivad mõlemad ennast nautida ja õppida uusi asju.
3. Oluline uus atraktsioon Los Angelase piirkonnas, mida igaüks, kes tahab kogeda midagi eeskujulikku, esmaklassilist ja kõige olulisemat teaduse ja tehnoloogia valdkonnas peaks külastama.
4. Koht, kus võib minna kaugemale spetsiifiliste intellektuaalsete vajaduste puhul, eriti teaduse tehnoloogia ja hariduse valdkonnas.
5. Koht kuhu võib põgeneda argielust ja laadida ning värskendada ennast intellektuaalselt või spirituaalselt/hingeliselt.

Antud töös olen kasutanud üksikkülastajaid uurinud teoreetikuid, sest õpetajaid ja gruppe ei ole nii laialt uuritud. Seetõttu võtan antud teoreetikud oma seisukohtade aluseks. Minu uurimuse valimi õpetajad kuuluvad Runnel, Lepik ja Pruulmann-Venderfeldti (2014) muuseumikülastajate jaotuse järgi osalejateks ja õpilased külastajateks. Muuseumitel on oluline jaotada külastajad sihtgruppideks, et tekiks parem ülevaade, kas kõigile on loodud sobiv ja huvitav keskkond.

1.5. Muuseumipedagoogika

Üheks võimaluseks laiendada muuseumi panust ühiskonnas on haridusala töö õpilastega, mis on üha enam ka muuseumi keskseks ülesandeks. Muuseumide käsutuses on kogude näol suur infobaas, mida õigete meetodite ja programmide abil saab edukalt õpilaste koolihariduse rikastamisel ja täiendamisel kasutada. (Uusmaa, 2013)

Muuseumipedagoogika on muuseumihariduse osa. Interdistsiplinaarne, peamiselt museoloogia ja pedagoogika kokkupuutealal paiknev teaduslik-praktiline distsipliin. Traditsiooniliselt on muuseumipedagoogika sihtrühmaks olnud lapsed ja noored. (Lüsi jt, 2015)

Virve Tuubeli (2002: 31-32) järgi on muuseumipedagoogika Eestis alguse saanud 1992. aastal, kui loodi rahvusvahelise muuseumiühingu ICOMi Eesti Rahvuskomitee, mis tähendas pidevaid kontakte teiste maade kolleegidega. Arengut mõjutas ka 1994. aastast ilmuma hakanud erialaajakiri Muuseum. Eesti Vabaõhumuuseum lõi 1994. aastal esimese muuseumipedagoogi töökoha ning lastele tehti oma muuseum, kasutusele hakati võtma ajakohasemaid meetodeid ja avati uusi valdkondi. Alustati muuseumi kui terviku propageerimisest ja rahvakultuuri tutvustamist.

Muuseumipedagoog on muuseumitöötaja, kelle ülesandeks on muuseumitundide, õpitubade, haridusprojektide ja teiste haridustegevuste väljatöötamine, korraldamine ja/ või läbiviimine (Lüsi jt, 2015). Nende peamiseks sihtgrupiks on kooligrupid. Muuseumipedagoogikat ei huvita niivõrd ajaloo teaduslik olemus, pigem on see emotsionaalne sild kaasajast minevikku. Muuseumipedagoogika aitab luua iga inimese isiklikku suhet ajalooga ehk teisiti öeldes kujundab identiteeti. Õpetamise ja vahendamistegevuse puhul on oluline täpselt määratleda sihtgrupp, kellele tegevus suunatakse. Muuseumipedagoogi üks tähtsamaid ülesandeid on uurida ja teada ajalooteadvuse üldist taset ühiskonnas ja konkreetset taset igal sihtgrupil. (Siiner, 2010)

Muuseumitund, mida korraldab muuseumipedagoog, on haridusprogrammi allvorm (Siiner, 2010). Muuseumide haridusprogrammid on multikultuuriliste riikide kogemuste eeskujul kultuurierinevusi väärtustavad ning kooskõlas riiklike õppekavadega ja valdkondlike hariduskontseptsioonidega (21. sajandi Eesti Muuseumid). Õppimist käsitletakse tänapäeval kui õppija aktiivset suhet keskkonna ja teemaga. Muuseumid ei paku oma haridusprogrammidenä ainult ajalootunde. Üks muuseumipedagoogika võimalusi on õppeaineid lõimida, sest ajalooostki ei saa kõnelda, teadmata midagi geograafiast, oskamata arvutada või kasutamata keele väljendusrikkust. (Tuubel, 2010) Muuseumitund põhineb näitusel, muuseumi kogudel või teistel objektidel ning teabel, mis seostuvad muuseumi valdkonna ja keskkonnaga. (Lüsi jt, 2013) Muuseumitunni eesmärgiks on teoreetilise ja praktilise osa omavaheline

põimumine. Ekspositsiooni vaatlemine, praktiline töö ja rollimäng peavad moodustama ühtse loomingu terviku. Hea muuseumitunni puhul on didaktika õpilase jaoks märkamatu. Õpilane juhindub soovist kogeda ja seeläbi teada saada, jättes märkamata pedagoogi kavatsuse teda harida. (Siiner, 2010)

Antud töö muuseumihariduslikust seisukohast on oluline roll muuseumipedagoogidel. Muuseumipedagoogide töö eesmärgiks on pakkuda erinevatele sihtgruppidele huvitavaid muuseumikogemusi, et külastajad sooviks naasta muuseumi tagasi. Selleks on oluline jälgida, milliseid võimalusi on muuseumis võimalik pakkuda ning millised on erinevate muuseumikülastajate huvid.

2. PÄRNU MUUSEUM

Järgnevalt annan lühiülevaate Pärnu Muuseumi ajaloost, püsinäitusest ja selle osade lühikirjeldusest ning erinevatest programmidest.

2.1. Pärnu Muuseumi eesmärk ja ajaloo ülevaade

Antud peatükis lähtun ainult Pärnu Muuseumi põhimäärusest Riigi Teatajas, kuna Pärnu Muuseumil puudub üldist arengut kajastav dokument. Muuseumi põhiülesanne on koguda ajaloolise Pärnu ja Pärnu maakonnaga seotud kultuuriväärtuslikke materjale. Sellega kaasneb kogutud museaalide säilitamine, nende dokumenteerimise korraldamine ja kirjeldamine muuseumiseaduse alusel asutatud muuseumide andmekogus ning vajaduse korral konserveerimist ja restaureerimist. Muuseumi ülesanne on esitada ja vahendada kultuuripärandit avalikkusele näituste, haridusprogrammide, trükiste, meedia ning avalike ürituste kaudu. Kokkuvõtlikult on muuseumi ülesanne ajaloolise Pärnumaa kultuuriväärtusliku materjalide vahendamine hariduslikel, teaduslikel ja elamuslikel eesmärkidel. (Pärnu Muuseumi põhimäärus, 2013)

Pärnu Muuseumile pani aluse 1896. aastal asutatud baltisakslastest ajaloohuviliste linnakodanike ühendus Pärnu Muinasuurimise Selts. Seltsi eesmärgiks oli kohaliku ajaloo uurimine ja talletamine. 3. novembril 1896. aastal otsustati kollektsoon avada ka laiemale publikule. Esialgu vaid piiratud huviliste hulgale avatud muuseum kolis 1909. aastal Elevandi tänav 7 asunud hoonesse, kus teisel korrusel viies saalis paiknesid muuseumi väljapanekud. Aastatel 1939-1940 likvideeriti Muinasuurimise Selts ja muuseumi varad võttis üle selleks loodud sihtasutus. Muuseum riigistati 1940. aasta juuni sündmuste käigus. Muuseumihoone Elevandi tänaval sai

kannatada 1944. aasta septembris II maailmasõja käigus ning edaspidi sai muuseum enda kasutusse hoone Aia tänav 4, kus olid avatud püsinäitus ja vahetuvad näitused kahel korrusel. (Pärnu Muuseum, 2015a)

2012. aastal avas Pärnu Muuseum uue muuseumihoone, mis asub Pärnu jõe ääres 19. sajandist pärinevas viljaaidas (Aida tänav 3). Uutes tingimustes on muuseumi kasutuses avarad näitusepinnad kolmel korrusel, kus on püsinäitus kahel korrusel ning eraldi korrus vahelduvatele näitustele. Samuti on muuseumiküllastajate kasutuses konverentsiruum, kohvik ja muuseumipoe ala. Muuseumi hoone esimesel korrusel asub muuseumi kohvik, kus tavamenüü kõrval pakutakse Muuseumiöö ja teiste tähtpäevade puhul vastava ajastu ja tähtpäeva roogasid. Muuseumi poes saab näha ja kaasa osta Pärnu ja Pärnumaa käsitöölise käsitööd ja ajalugu tutvustavaid väljaandeid. Pärnu Muuseumil on ka filiaal - Lydia Koidula Memoriaalmuuseum, mis asub 19. sajandi keskpaigast pärinevas koolimajas Pärnus Ülejõel (J. V. Jannseni tänav 37). (Pärnu Muuseum, 2015a)

2.2. Pärnu Muuseumi näituste ülevaade

Pärnu Muuseumi 2012. aastal avatud püsinäitus „11 000 aastat ajalugu - elamusi vanast ajast“, kus kajastatakse 11 000 aasta pikkust Pärnumaa ajalugu ning koosneb viiest osast: kiviaeg; keskaeg; baroki ajastu; eesti aeg ja kuurort ja NSVL. Püsinäitus on jagunenud kahele korrusele ja üheksasse ruumi. Erinevad saalid on jaotud ajastute kaupa kronoloogilises järjekorras. Püsinäitusel on kasutatud umbes 2000 eksponaati (Hännile, 2004). Kolmandat korrust kasutatakse vahetuvate- ja rändnäituste tarbeks. Uuringu läbiviimise ajal oli avatud vahetuvate näituste alal näitus pealkirjaga „Käsitööplahvatus“.

Sisenedes Pärnu Muuseumi hoonesse leiab küllastaja end fuajees vastamisi 14. sajandist pärineva hansakoge vrakiga ning klaaspõranda alt näeb keskaegset säilinud Pärnu linnamüüri osa väravapostidega, mille kaudu liikus kogu Uus-Pärnu sadamast tulnud kaup ja inimesed hansalinna.

Sisenedes äratav veel tähelepanu 1944. aastal hävinenud Nikolai kiriku vaskplekist restaureeritud tornikukk.

Püsinäituse esimeses ruumis võtab külastajat vastu kiviaeg oma leidudega Pulli asulast ja vanima inimkujuga, mis on valmistatud 8 000 aastat tagasi põdrasarvest. Näidatakse filmi küttide ja korilaste arenemisest püsivamaks elanikkonnaks. Samuti on näitusel infotahvlid ja museaalid kamm- ja nõorkeraamika kultuurist ning lõpetuseks pronksi- ja rauaaja väljapanekud.

Seinal oleva interaktiivse ajaskaala kaudu liigutakse edasi keskaega. Soontagana linnuse makett ja tolleaegsed sõjariistad viitavad muinasaja lõpule. Ristisõja lõppedes jaotati Pärnumaa Saksa Ordu ja Saare-Lääne piiskopi vahel. 1251. aastal asustati esimene linn Pärnu jõe kaldal. Teema lõpetuseks saab külastaja vaadata kinoruumis lühifilme Pärnumaa loodusest ja ajaloost alates 1910. aastast.

Järgmisena on kajastatud barokkaega. Vitriinides on esemelisi väljapanekuid Pärnust kui kindluslinnast, endistele raehärradele kuulunud esemeid, perekonna vappe ja fragmente hoonete osadest ning museaale Pärnus tegutsenud Tartu Ülikooli elust.

Ajas ja ruumis edasi liikudes jõutakse püsinäituse suurimasse ossa, mis on pühendatud rahvuslikule ärkamisajale ja Eesti Vabariigi väljakuulutamisele Pärnus 1918. aastal, kus külastajal on võimalus kuulata virtuaalselt manifesti ettelugemist. Saab tutvuda filmi- ja fotomaterjalidega, mis viivad külastaja II maailmasõja eelsesse Pärnusse. Tutvustatakse eestiaegset kuurordielu ja laevandust. Kaasa saab lüüa interaktiivsel maketil, mis kajastab linna 19. sajandil.

Kõige viimane püsinäituseruum võtab enda alla 20. sajandi teise poole. Seal on tutvustavad vitriinid ja museaalid nõukogude perioodist, küüditamisest (lavastuslikult teostatud küüditatute rongivagunist) ning metsavendadest. Teema lõpuosas on väljas Pärnumaa ettevõtete toodangu näidised ning nõukogude elu ametlik pool. Lõpetuseks saab viibida elutoas, mis on sisustatud nõukogude aegsete esemetega.

Uuringu läbiviimise ajal on kolmandal korral vahetatavaks näituseks „Käsitööplahvatus“, mis koosneb kolmest eriilmelisest käsitöö näitusest. Esimese näituse „Loomast loodud“ eestvedajad olid kokku koondanud Pärnumaa käsitöötajate töid loomsetest materjalidest (vill, nahk, luu, suled), et rõhutada nende materjalide olulisust käsitööpärandis ja tutvustada tänapäevaste esemete kõrval ajaloolisi esemeid ja tööriistu. Teise näituse „Puulased“ eesmärgiks oli näidata puidu kasutamist esivanemate moel ilma masinaid kasutamata. Kolmas näitus „Helmes, sina kallid väike helmes...“ tutvustas helmeste kasutamist Eestis. Näitusel olid väljas kaasaegsed tööd käsitöömeistritelt ning nende kõrval 19. sajandi ja 20. sajandi alguse peent käsitööd. Näituste raames toimusid ka publikuprogrammid, kus tutvustati rahvakalendri tähtpäevi ning toimusid meisterdamise töötoad. (Pärnu Muuseum, 2015b)

2.3. Pärnu Muuseumi haridusprogrammid

Pärnu Muuseumi püsinäitust ja ajutisi näituseid toetavad haridusprogrammid on loodud nii koolidele, lasteaedadele kui teistele huvilistele. Pärnu Muuseumist on võimalik tellida giidimuuseumipedagoogi teenust, kes viivad läbi aktiivõppena muuseumitunde. Pärnu Muuseumi koosseisu kuulub kaks muuseumipedagoogi ja kaks giid-järelevalvajat. Samuti on võimalus tellida töötubade läbiviimist. Töötubade teemavaldkonnad on väga laialdased: pärlit-, puiduspooni-, kammkeraamika-, torbikmütside-, skulptuuri-, pabernuku- ja „trükkimise lust“ töötoad. Töötube viib läbi muuseumipedagoog või valitud professionaalid erinevatest valdkondadest. (Pärnu Muuseum, 2016a) Lisaks toimuvad kord kuus pühapäeviti lastetuba „Memme jututuba“. Lastetuppa oodatakse mudilasealisi lapsi koos oma vanematega. Lastetoas korraldatakse hulk huvitavaid ja põnevaid mängu, jutustatakse rahvajutte, muinasjutte ja mõistatusi, ürituse viib läbi Aili Laak. (Pärnu Muuseum, 2016b)

Täiskasvanu sihtgrupile korraldatakse kord kuus loengusarja „Pärnu ja Pärnumaa ajaloo uurimisest“. Tegemist on loenguõhtutega, mis keskenduvad Pärnu ja Pärnumaa uurimise hetkeseisust ja kaasajal huvipakkuvatest teemadest. Loengud kätkevad endas piirkonna ajaloo tutvustamist ja kohaliku identiteedi kinnistamist. Loengusari on eelkõige suunatud õpetajatele, kuid oodatud on ka kõik teised ajaloo huvilised väljastpoolt õppeasutusi. Eesmärgiks on paikkonna

ajaloolise kultuuriloo ja muuseumi töövaldkondade tutvustamine ning täiendkoolituse pakkumine piirkonna kooliõpetajatele. Lektoriteks on tunnustatud Eesti teadlased, kes tegelevad süvitsi ka Pärnu ajaloo teemadega. Loengumaterjalid ja praktikumid muuseumi fondides on aluseks riiklike õppekavade mitmekesistamiseks. (Pärnu Muuseum, 2016c)

3. UURIMUSKÜSIMUSED, VALIM JA METOODIKA

Alljärgnevas peatükis tutvustan uurimusküsimusi, annan ülevaate vastuste leidmiseks valitud meetodist ja uuritavatest.

3.1. Uurimusküsimused

Lõputöös on püstitatud järgmised uurimusküsimused:

1. Miks on muuseumikülastus oluline ning millised on ootused õpetajatel ja õpilastel Pärnu Muuseumi külastusele?
2. Millised hariduslikke võimalusi pakub Pärnu Muuseum?
3. Millise hinnangu annavad õpetajad Pärnu Muuseumile õppekeskkonnana ning milliseid võimalusi selleks nähakse?
4. Millised probleemid ja takistused tulevad esile õpetajatel õpilastega Pärnu Muuseumi külastusel?

3.2. Valim

Käesoleva lõputöö valimi moodustavad viis Pärnu linna ja üks Pärnu maakonna pedagoogi. Õpetajate valimi puhul kasutasin lumepallimeetodit. Leidsin esimese sobiva õpetaja, kes juhatas edasi järgmiste uuritavate juurde (Rämmer, 2014). Lumepallivalimi puhul sain olla kindel, et mind suunatakse pedagoogide juurde, kes on külastanud koos õpilastega Pärnu Muuseumit Aida tänav

3 aadressil, sest see oli uurimuses ainuke valimi kriteerium. Kõik intervjuueeritavad soovisid anonüümsust.

Pärnu õpetajad on kursis üksteise klassiekskursioonidest ja erinevatest õppevõimaluste kasutamisest väljaspool koolimaja, kuna omavahel jagatakse kogemusi ja soovitusi. See õigustas ka lumepallivalimit. Esimese sobiva inimese, pedagoogika valdkonnas, leidsin läbi tutvuste. Pärast intervjuu lõppu ei võtnud õpetajatel kaua aega, et suunata mind järgmise intervjuueeritava juurde, kes vastaks kriteeriumile. Tihti pakuti mulle järgmiseks intervjuueeritavaks mitu nime, mis aitas mul kiiremini leida pedagooge, kellel oleks rohkem aega vastata. Kokku suhtlesin 12 pedagoogiga, kellest kuus olid nõus minuga kohtuma. Intervjuude ajad leppisin õpetajatega kokku e-maili teel või näost-näku vestlusel pärast eelnevat intervjuud. Kahel korral oli mul võimalus kohe intervjuuerida järgmist soovitatud õpetajat, kuna neil juhtusid olema vabad tunnid. Inimesed olid väga vastutulelikud intervjuu andmiseks, milleks kulus keskmiselt 30-40 minutit. Intervjuud toimusid viiel korral vastavates koolimajades, kus õpetajad töötasid ja ühel korral Pärnu Keskraamatukogus. Minu hinnangul olid kõik intervjuueeritavad avameelsed ning nõus jagama meeeldi oma kogemusi Pärnu Muuseumist.

Tabel 1: Intervjuueeritava kirjeldus

Viide, nr	Sugu	Vanus	Elukoht	Õpetatavad ained	Tööstaaž	Klassi-juhataja	Kooliaste	Intervjuu aeg
Õ1	Naine	40	Pärnu linn	Töö-, tehnoloogia- ja inimeseõpetus	15	Jah	Põhikool	10.04.2016
Õ2	Naine	61	Pärnu linn	Käsitöö- ja tehnoloogiaõpetus	25	Jah	Põhikool	10.04.2016
Õ3	Naine	41	Pärnumaa	Käsitöö-, kodundus-, kunsti-, töö- ja tehnoloogiaõpetus	17	Jah	Põhikool ja gümnaasium	15.04.2016
Õ4	Naine	41	Pärnu linn	Käsitöö-, kodundus- ja kunstiõpetus	16	Jah	Põhikool	12.04.2016

Õ5	Naine	43	Pärnu linn	Kõiki aineid, va matemaatika, inglise keel, kehaline kasvatus, muusika-, kunsti-, arvuti- ja Põhikool tööõpetus	25	Jah	Põhikool	12.04.2016
Õ6	Naine	48	Pärnu linn	Eesti keel ja kirjandus	28	Jah	Põhikool	14.04.2016

Intervjuul osalenud õpetajatest viis olid Pärnu linna haridustöötajad ja üks Pärnu maakonnast. Kooli nimesid, kus pedagoogid töötasid ei avalikusta, et tagada õpetajatele anonüümsus. Kogu valimi moodustavad naissoost õpetajad, kuna ühtegi meesõpetajat mulle ei soovitatud. Vastanute pedagoogiline staaž oli kõrge, mis näitab, et õpetajaskond on suhteliselt staažikas ning pikaajaliste kogemustega. Kõige lühem oli 15. aastat ja kõige pikem 28. aastat. Sellest saab järeldada, et vastajad on hästi kursis muutuvate süsteemide ja programmidega haridussüsteemis. Enamus vastajatest on loovtööde eriala õpetajad, mis hõlmavad üldistades töö- ja kunstiõpetust. Intervjuudes osalejad olid kõik klassijuhatajad, mis toob nende töös kaasa oma klassidele erinevate väljasõitude korraldamise väljaspool kooli. Pärnu linna õpetajate kooliaste oli kõigil põhikool, Pärnu maakonna õpetaja kooliaste hõlmas lisaks põhikoolile ka gümnaasiumit. Intervjuud toimusid ajavahemikus 10.04.2016-15.04.2016. Antud ajavahemik oli hea, sest viimane veerand oli alanud ning õpetajatel oli veerandi alguses minu jaoks rohkem aega.

3.3. Meetod

Antud lõputöös kasutasin uurimisküsimustele vastuse saamiseks poolstruktureeritud intervjuud. Intervjuude läbiviimisel lähtusin peamiselt intervjuukavas kirjas olnud teemapunktidest (Lisa 1). Sellise meetodi eesmärgiks oli õpetajate intervjukeerimisel tagada uuritavatele võimalus arendada isiklikku vaatenurka, oma mõtteid ja arvamusi, ilma neid liigselt suunamata. Vestluse kulgu suunasin sellisel määral, et kõik intervjuud oleksid hiljem omavahel võrreldavad.

Intervjueerimise valisin, kuna intervjuusituatsioonis on inimesed avatud vastama ja arutlema ning poolstruktureeritud intervjuu käigus saab intervjueerija esitada abistavaid või täpsustavaid küsimusi, mis erinevad algsest intervjuukavast. Uuringut läbi viies selgus, et valitud meetod õigustas ennast uurimistulemuste saamisel.

Kõik tehtud intervjuud transkribeerisin ning intervjuude analüüsimisel kasutasin temaatilist analüüsi. Analüüsi alustasin transkriptsioonide läbilugemisega. Iga intervjuu kohta koostasinsisuanalüüsi teemade kaupa. Järgmisena koostasins koondtabelid, milles kategoriseerisin uurimisküsimuste järgi temaatiliselt esile tõusvad tähendused ja intervjueeritavate arvamused ning tegin selle põhjal järeldused. Transkriptsioonid pole töösse lisatud, kuna selle maht moodustas suurema osa kui põhitöö.

Uurimuse läbiviimiseks kaalusin ka teisi uurimismeetodeid, näiteks ankeetküsitlusemeetodit. Ankeetküsitlusmeetodi puhul oleks vastajad olnud kinnisemad, mitte nii avatumad jagama oma arvamust ja kogemusi. Samuti olin kursis, et õpetajate e-maili aadressile saadetakse päevas palju küsitlusi, kuid õpetajatel ei jätku aega nendega tegelemiseks ning seetõttu loobuvad vastamast. Lumepallimeetodi puhul soovitati mulle õpetajaid, kes leidsid aega ja olid huvitatud minuga koostöö tegemisest.

4. INTERVJUUDE TULEMUSED

Selles peatükis annan ülevaate intervjuu tulemustest pedagoogidega. Tulemused on jaotatud peatükkideks lähtuvalt intervjuukava struktuurist (vt Lisa 1). Tulemustes olen kasutanud palju tsitaate, et anda parem ülevaade ja näitlikustada seisukohti.

Kultuuritarbimise eelistus

Esmalt uurisin, kas intervjuueeritavad külastavad ka vabal ajal muuseume või eelistavad mõnda teist meelelahutuslikku organisatsiooni. Kõik vastajad külastavad vähemalt kord aastas oma perekonna liikmetega muuseumi. Mainiti, et eelistatakse võimalikult erinevaid meelelahutusvõimalusi, kuhu kuulub ka muuseumikülastus. Õ1 vastas, et kui muuseumis on avatud mõni huvitav näitus, siis satun sinna ka vabal ajal, korra aastas käin seal ka oma isiklike lastega. Õ2 põhjendas oma muuseumikülastuse eelistust piletihinna pärast *„Muuseumipilet on võrreldes kino ja teatriga odavam. Olen nüüd harjunud odavamalt läbi ajama. Teatrisse ja kinno enam ei kipugi“*.

Külastatavuse tihedus õpilastega

Järgmisena uurisin, kui tihti õpetajad külastavad õpilastega erinevaid muuseumeid õppeaasta jooksul. Kõik õpetajad vastasid, et vähemalt kord aastas kindlasti. Kolm õpetajat ütlesid, et 2-3 korda aastas. Õ1: *„Võiks öelda, et kolm korda aastas. Olen alati klassiekskursiooni kavasse lülitanud ka mõne muuseumi külastuse. Sügisel käisime Tallinnas kahes muuseumis, eelmisel kevadel Lõuna-Eestis ja selle aasta lõpus plaanime minna Saaremaale“*. Mainiti, et olulised on näituste teemad või korraldatavad üritused muuseumides, näiteks Õ6 tõi välja, et ühel aastal käis ta erinevate klassidega Lydia Koidula Koduloomuuseumis umbes 5 korda, teisel aastal üldse mitte. Külastatavuse tihedust mõjutavad vastajate meelest eelkõige õppekavade ja näituste teemad.

Muuseumikülastuse olulisus

Palusin õpetajatel vastata, mida peavad nemad muuseumi juures oluliseks. Kõik kuus õpetajat nimetasid silmaringi laiendamise võimalust endal ja õpilastel. Populaarsuselt teisel kohal nimetati tunnis õpitu rakendamist teises keskkonnas, näitlikustamist oma aine mitmekesisistamist nii vaimsel kui ka füüsilisel tasandil teemaga kokkupuudet. Õ1 tõi välja: „*Lastel laieneb silmaring, tekib ettekujutus elust ja olust mis oli enne teda. See on ka üks võimalus lapsi nutiseadmetest eemale meelitamiseks. Koolis õpitu näitlikustamiseks väga tõhus võimalus*“. Õ6 ütles: „*Laste silmaringi, harimise, teadmiste saamise, ajaloo tundmise, muuseumide külastamise harjumuse huvides. On huvitav ja vahelduseks tavalisele õppetööle.*“

Muuseumi olulised omadused

Oluliste omadustena tõid enamused õpetajaid välja silmaringi laiendamise, aine mitmekesisistamise ja vaheldust igapäevasele koolitunnile. Lisaks mainiti veel näitlikustamise võimalust, enesetäiendamist, ideede ammutamist, kultuuri talletamist ja tutvumist ning läbimõeldud väljapanekut.

Külastuse suurimad takistused

Palusin õpetajatel rääkida, kas esineb mõningaid takistusi, mis raskendavad õppekäike muuseumidesse. Intervjueerijana ma ise ei toonud ühtegi näidet, et saada teada mida õpetajad ise peavad takistusteks. Kõige enam nimetati aega ja raha. Pärnumaa õpetaja mainis, et oluline on ka muuseumi kaugus, eriti maakoolide jaoks, sest see toob kaasa transpordi ja lisaraha probleeme. Õ5 tõi välja ka õpilaste puudulikud sotsiaalsed oskused: „*Oskus vaadata, kuulata, mitte katsuda, vait olla, üksteist rahule jätta. Muud takistused on ületatavad*“. Õ1 seisukoht võtab takistuste teema kokku järgneva: „*Kooli ainekavas on ettenähtud õppekäigud, aga raha selle jaoks ei eraldata. Muuseumide ja näituste piletid peavad õpilased ise kinni maksma. Esineb ka olukordi, kus õpetaja maksab mõne õpilase pileti ise kinni. Käsitöötunnid on reeglina paaristunnid, nendest on mõnus mõnel õppekäigul käia. Teiste ainete õpetajad peavad võtma õpilasi tundidest ära, sest ühest 45 minutilise tunnist jääb väheseks. Reeglina lapsed peale kooli enam kuskile näitusele tulla ei taha. Põhjustusteks on siis kas trennid või midagi muud*“.

Pärnu Muuseumi külastuse eesmärgid

Teise intervjuuploki viimase küsimusena soovisin teada, millistel eesmärkidel külastatakse Pärnu Muuseumit üldse. Antud küsimuses oli mõeldud kõiki Pärnu Muuseumi külastajaid (üksikkülastajaid, välisgruppe, kooligruppe, peresid jne). Õpetajad tõid välja järgmised aspektid:

uudishimu uue hoone vastu, kodukoha ajalooa tutvumine, püsiekspositsiooniga tutvumine, loengute kuulamine, huvitavate näitustega tutvumine, töötubades ja õppepäevades osalemine, linnaga seotud ürituste raames, uurimus- ja loovtööga seondult. Muuseumit külastatakse eesmärgiga tutvuda muuseumi poolt pakutavate teemadega ja seal läbiviidavate tegevustega.

Pärnu Muuseumi külastus õpilastega

Järgmine intervjuukava teemaplokk puudutab õpilastega külastust Pärnu Muuseumis. Esimese sissejuhatava küsimusena Pärnu Muuseumist uurisin, kas õpetajad on külastanud õpilastega Pärnu Muuseumit uues hoones (Aida tänav 3), kui tihti ja millal viimati külastasid. Kõik kuus intervjuueeritavat (vastavalt valimi tingimustele) olid külastanud Pärnu Muuseumit uues hoones. Neli õpetajat olid juba sellel 2016. aastal, jõudnud õpilastega Pärnu Muuseumit külastada, kaks õpetaja külastasid viimati 2015. aasta kevadel. Õ6 käis oma klassiga sama nädala alguses, kui toimus intervjuu, giidituuril „Merelinn Pärnu“.

Järgmisena uurisin, kas on osaletud mõnes Pärnu Muuseumi poolt pakutavas ürituses (nt mõne tähtpäevaga seotud). Kahjutundega kolm õpetajat nentisid, et polnud osalenud. Kaks õpetajat mainisid, et on osalenud jüripäeva raames toimunud üritustel. Õ6 osales Jüriöö üritusel, mida korraldas muuseum koos Kaitseliiduga ja Õ3 osales Pärnu Muuseumi jüripäeva programmis. Õ6 on võtnud osa lausa mitmest eriüritusest või programmist. Õ6 on osalenud „Meie Pärnu“ viktoriini loengutest, 5. klassiga nutivõitlusest, mida korraldati koostöös raamatukoguga ja kodu-uurimiskonverentsidest.

Rohkem teemakohaseid üritusi Pärnu Muuseumilt

Eelneva küsimuse jätkuks uurisin, kas intervjuueeritavate arvates peaks Pärnu Muuseum korraldama rohkem teemakohaseid üritusi, mis oleks suunatud kindlale sihtgrupile. Kõik õpetajad nõustusid, et ikka võiks olla rohkem, toredad ideed on alati teretulnud. Järgnevalt esitan kolme õpetaja vastused, kes põhjendasid oma vastuseid spetsiifilisemalt- Õ1: „*Jah muidugi. Siis saaks teemaga sügavuti minna ja tulemus oleks efektiivsem. Mind huvitaks kindlasti mõni selgitav kursus rahvariietest, et tekitada õpilastes rohkem huvi käsitöö vastu.*“, Õ3: „*Igatahes peaks rohkem olema ja muuseum noorte jaoks peakski olema toetavaks hariduskeskuseks - teemapäevad, nii iseseisvad töölehed kui gruppitööd, mängud, nutiseadme kasutamisevõimalused näituse käigus jne.*“, Õ5: „*Kindlasti. Ja päris otseselt õppekavast lähtuvalt õigeaegset (ehk siis umbes sellel ajal kui näiteks ajaloos mingi teema või periood käsitlemisele tuleb) ja need peaks olema kogu aeg, mitte*

projektipõhiselt. “. Pärnu Muuseumilt oodatakse üritusi õpilastele, mis aitaksid õppeteemasid avada ning tutvustada, tekitada noortes huvi teemadel, mis on seotud õppekavaga.

Näituste külastamise eelistused

Palusin õpetajatel nimetada, kas nad eelistavad õpilastega külastada püsinäitust või vahetuvat näitust. Kolm õpetajat vastasid kindlalt, et nemad külastavad lastega vahetuvat näitust. Nad põhjendasid oma vastust, et õpilasi köidavad vahetuvad näitused rohkem ning püsinäituse saab samal ajal ära vaadata, kui toimub vahetuva näituse ringkäik. Õ4 lisas, et *„Püsinäitustel on sageli õpilased käinud koos perega või varasematel aastatel“*. Õ3 mainis ka, et püsinäituse külastamiseks on vaja õpetajatel rohkem eeltööd teha, et õpilastel huvitavam oleks. Ülejäänud kolmel õpetajal puudus kindel eelistus. Õ1 põhjendus *„Täiesti vastavalt vajadusele. Kui mul on vaja oma ainet lähtuvalt mingit teemat tutvustada, siis valin just selle võimaluse mida vaja.“* Teised kaks õpetajat põhjendasid, et püsinäitust peaks iga õpilane külastama kas siis kooli- või vabaaja ürituse raames, kuid vahetuva näituse puhul oleneb väljapaneku teemast.

Infoallikad Pärnu Muuseumi kohta

Järgmisena uurisin, millistest infoallikatest õpetajad saavad informatsiooni Pärnu Muuseumis toimuvatest üritustest. Kõik kuus õpetajat nimetasid mitut infoallikat: kooli saadetud voldikud ja e-mailid, Pärnu Postimehe reklaam, muuseumi koduleht, sotsiaalsõrgustik Facebook ja muuseumi enda välisruumil olev plakat. Kõige informatiivsemaks peavad õpetajad aga üksteisele jagatud informatsiooni ja kogemusi.

Muuseumipedagoogi kasutamise eelistus

Soovisin ka teada saada, kui palju õpetajaid eelistavad kasutada Pärnu Muuseumi giidi-muuseumipedagoogi teenust. Kolm õpetajat eelistab kasutada spetsialisti abi, kuna nad pole ise piisavalt pädevad sellisel tasemel tutvustama muuseumit kui vaja ja lisaks endal on ka huvitavam. Üks õpetaja rääkis, et oleneb õppeteemast, ta on kasutanud giidi teenust, aga ka ise valmistanud töölehti õpilastele, et viia oma tund muuseumikeskkonnas läbi. Kaks õpetajat eelistavad ise tutvustada, sest see võimaldab rohkem süveneda ja ise teemaga põhjalikumalt kurssi viia.

Ootused Pärnu Muuseumile ja nende täitumus

Küsisin õpetajatelt, kas neil tekkisid mingid ootused Pärnu Muuseumile enne viimast külastust. Väga palju ei osanud õpetajad loetleda eelnevaid ootusi. Peamisteks ootusteks oli veeta enda ja laste aeg huvitavalt ja sisukalt, mis ühtlasi oleks ka hariv. Õ5 tõi välja, et tema isiklik ootus oli, et selle ajaga jõuaks lapsed oma ülesanded täidetud, et järgmises koolitunnis antud teemat käsitleda ja ühiselt arutada. Õ6 ootuseks oli püsiekspositsiooniga tutvumine ja et lastele meeldiks ning nad saaksid uusi teadmisi.

Palusin ka rääkida, kas nad oskavad välja tuua, millised on õpilaste ootused enne muuseumikülastust. Selles küsimuses õpetajate vastused ei ühtinud, kõigil olid erinevad vastused. Järgnevalt toon välja õpetajate vastused. Õ1: *„Õpilastele tuleb ju enne asjast rääkida, et tal tekiks üldse isu kuskile minna. Tutvustamiseks tuleb isegi mõnd pilti näidata ja veenda, et asi on seda väärt, et nutiseade vahepeal käest ära panna.“*, Õ2: *„Minu õpilased soovivad näha arheoloogilistel väljakaevamistel leitud iidset keraamikat.“*, Õ3: *„Õpilaste ainsaks ootuseks on see, et näitus oleks huvitav ja ei kestaks kaua.“*, Õ4: *„Õpilased ootavad visuaalseid üllatusi.“*, Õ5: *„Iga kord on olnud erinevad teemad ja meetodid. Nii ei oska nad midagi oodata. Pigem on ootusärevus, et mis nüüd siis?“* ja Õ6: *„Eks nad tõenäoliselt tahavad samuti, et oleks huvitav.“*

Õpetajate ootused on seotud sellega, et õpilased saaksid muuseumikülastusest uusi teadmisi ja õpilaste ootused on seotud tegevusega väljaspool koolimaja.

Ootuste täitumise poole pealt vastasid kõik kuus õpetajat: *„Jah, nende ja laste ootused täitusid“*. Õpetajad tõi välja, et ekspositsioonid olid põnevad, piisavalt huvitavad, palju oli uurida ja meelde jätta. Õ3 lisas, et kuna eeltöö oli tehtud, siis kõik osapooled jäid näitusega rahule. Õ5 mainis, et tema ootused täitusid väga: *„Lapsed tegid hoolega tööd, suutsid kõik ülesanded etteantud ajaga täita ja käituda sääraselt, et muuseumi töötajad ei pidanud neid kordagi korrale kutsuma. Lausa rõõm oli muuseumitunnist.“*

Õpilaste huvi õppekäikudele

Järgmine küsimus puudutas õpilaste huvi õppekäikudele ning uurisin, kas õpilased osalevad muuseumitunnis meelsasti. Õpetajad nentisid, et õpilased osalevad meelsasti, sest see on võimalus pääseda koolitunnist. Samas rõhutatakse, et õpialaste huvi jätkub nii paljuks, kui aktiivne on muuseumikeskkond ja teema tutvustus.

Samuti mõjutavad huvi palju erinevaid tegureid, näiteks grupi suurus ja laste vanus. Õ1 ütleb: „*Kui õpilane on juba muuseumi kohale jõudnud on tal huvi päris suur. Kahjuks enamus neist ei kannata kuulata giidi. Eks see oleneb ka grupi suurusest ja vanuseastmest. Muuseumis peaks olema noorte huvi äratamiseks kindlasti rohkem iseavastamise ja katsumise võimalusi. Jah, ja lõpuks ka mõned nutilahendused mõnele teemale. Näiteks Pärnu Muuseumis meeldis lastele metallist sõdalase kiivrit pähe panna ja sellega endast pilti teha. Tallinnas Tervishoiumuuseumis on neid iseavastamise võimalusi rohkesti ja seal ei hakanud kellelgi igav.*“. Õ3 rääkis aga: „*Tihti kipuvad muuseumid siiski ajale jalgu jääma ja igavad olema. Selleks ongi vaja mitte tavagiidi näitusele saata, vaid õpilaste gruppidele nooremapoolseid mänguhuvilisi asjaarmastajaid, kes suudaks juba oma olemusega õpilasi köita, lisaks on vaja näitustele erinevaid õppematerjale. Erinevaid selleks, et erinevate õpilaste gruppide peal töötavad erinevad lahendused.*“

Kooli ja muuseumi koostöö

Viimase intervjuu teemaplokina käsitlen taas kord üldisemaid teemasid muuseumite kohta. Uurisin õpetajatelt, kui oluliseks nad peavad muuseumite ja koolide koostööd ning kas nad oskavad nimetada milliseid tingimusi on selleks loodud. Kõik kuus õpetajat pidasid koostööd väga vajalikuks. Kuid erinevaid võimalusi selleks õpetajad ei osanud nimetada. Õ6 mainis, et nüüd on õpilasgruppidel võimalus tasuta muuseumi külastada ja tema kiitis neid üritusi, kus ta on osalenud „Meie Pärnu“ viktoriini ja nutivõistluse 5. klassidele. Õ3 ütles: „*Koostööd pean väga vajalikuks. Praegu on seis siiski selline, et muuseumide külastamine sõltub rohkem ülekoormatud õpetaja aktiivsusest. Muuseum võiks vaadata üle enda võimalused - kirjutada projekte, et ka kaugemad ja vähem rahakamad piirkonnad saaksid tihedamini erinevaid näituseid külastama. See pool on puudulik.*“. Õ5 arvas: „*Mitte ainult muuseum ja kool peaksid koostööd tegema, vaid kogu ühiskond. Kool on täna nagu kasekäs. On üks moodustis puu peal, aga kas ta on hea, halb, või mis temaga üldse peale hakata, ei tea keegi. Kuna töö tegemine, reaalse töö, on lastel raskendatud, siis kokkupuude päris eluga jääb üha kesisemaks. Ja kuna ma pean kõikide asutuste ja kooli*

koostööd tähtsaks, siis on tähtis ka muuseumi ja kooli koostöö. Meil Pärnus pole niipalju koole, et igaihe arvamusi ja soove ei saaks erinevate haridusprogrammide koostamisel arvesse võtta. Ja iga kooli õpilaskond on ka ju erinev.“.

Antud teema jätkuks uurisin, kas õpetajad oskavad välja tuua ideid, millisel moel võiksid koolid ja muuseumid rohkem koostööd teha, et muuta muuseumikülastus õpilaste jaoks veel huvitavamaks ja harivamaks. Õpetajad arvasid, et koostööd peaks rohkem tegema ja selleks võimalusi oleks piisavalt, kui ei takistaks materiaalseid piiranguid. Õ1 lisas, et oleks vaja riiklikul tasemel leida lahendus õppekäikude korraldamiseks. Õ2 sooviks rohkem teemakohaseid laagreid õpilaste osavõtuga. Õ3 pakkus, et muuseumid võiksid ise otsida kontakte koolidega, ainult voldikutest ei piisa, tihti need ei jõuagi õpetajani ja võib-olla peaks alustama õppepäevadega õpetajatele. Õ3 arvas, et erinevad kogemused kokku liites saaks kindlasti mõne väga huvitava uue haridusprogrammi koostada koostöös, igale näitusele oma mäng-tööleht juurde. Õ3 lisas ka, et mängulisus ongi võtmesõna, see kehtib ka täiskasvanutele. Õ4 ja Õ5 ideed kattusid Õ3 ideedega, teha koostööd rohkem pedagoogidega ning luua uued ja paremad muuseumitunnid, mis haakuks õppekavadega. Õ6 pakkus välja, et muuseum võiks korraldada uurimisretki, mille käigus saaks teadmisi töölehtedega kinnitada, praegused töötoad on mõeldud rohkem väiksematele lastele, aga soov oleks ka suurematele loodud töötubasid.

Viimasena küsisin muuseumipedagoogika kohta, kas nad peavad seda kooliharidust rikastavaks vormiks. Kõik kuus õpetajat vastasid ühiselt, et peavad rikastavaks vormiks. Muuseumitunnid on õppetöö rikastamiseks väga vajalikud. Samuti tõid õpetajad olulise lähtekohana välja, et lapsed saavad muuseumides ise näha, katsuda ja proovida asju ja tegevusi, millest on koolitundides juttu. Samuti oskavad muuseumipedagoogid anda juurde teadmisi, millest koolis juttu ei tule. Õ5 vastus võtab hästi kokku kogu intervjuu eesmärgi: „*Juba ainuüksi sellepärast pean oluliseks, et lapsevanematel, eriti noorematel, pole aega, tahtmist ega ka oskusi oma lapsi viia muuseumidesse või mõnda teise avalikku kohta“.*

6. INTERVJUU VASTUSTE ANALÜÜS

Alljärgnevas peatükis analüüsin õpetajate intervjuude vastuseid lõputöö teoreetiliste lähtekohtadega.

Intervjuude eesmärgiks oli välja selgitada, kas pedagoogid peavad Pärnu Muuseumi hariduslikuks keskkonnaks. Intervjuude analüüsitulemused näitasid, et suhtumine muuseumisse kui formaalõpet rikastavasse õppekeskkonda on positiivne. Kooli ja muuseumi koostööd peeti väga oluliseks, kuid sooviti, et muuseumi poolne panus koostöös oleks tugevam. Kõik õpetajad leidsid, et Pärnu Muuseumis on palju häid võimalusi koolitundide läbiviimiseks erinevates valdkondades, kuid nentisid siiski, et erinevatest sihtgruppidest lähtuvalt on pakutavad programmid ühekülgsed. Muuseumikülastust õpilastega peetakse õpetamisel väga oluliseks ja muuseumipedagoogikat kooliharidust rikastavaks vormiks.

Intervjuudest selgus, et õpetajad on tihedad muuseumite külastajad. Tänapäeval on väga palju erinevaid meelelahutuslikke võimalusi ja nende hulka loetakse ka muuseume. See näitab, et inimesed on huvitatud oma vabaaega veetma põnevalt ja mitmekülgselt. Meelelahutuslike institutsioonide valikut mõjutavad paljud tegurid, näiteks aeg, pileti hinnad ja pakutavad teemad.

Intervjueeritud õpetajad sooviksid ka, et lapsed näeksid muuseume, kui vabaaja institutsioone ja harjuksid neid külastama. Harjumuse loomiseks on õpetajad püüdnud vähemalt korra õppeaasta jooksul klassiekskursioonide kavasse lülitada mõne muuseumikülastuse. Õpetajad sooviksid isegi tihedamini muuseumikülastusi, kuid neid võimalusi piirab suurel määral raha ja aeg. Samuti mõjutab külastustihedust õpilaste vähesed kokkupuuted muuseumiga ning õpetajad peavad suurt vaeva nägema, et meelitada lapsi muuseumi kaasa tulemast. Museoloog Ravni (2013) järgi on muuseumite ambitsiooniks ulatuda võimalikult paljude inimesteni, et muuta inimeste arvamust muuseumist kui elitaristlikust ja igavast asutusest. Sellise arvamuse vältimiseks on hea inimeste mõttemaailma avardamist alustada noortest. Samuti peavad selleks panustama muuseumid ka ise

ning olema huvitavad erinevatele vanusegruppidele. Nii suureneks muuseumi võimalus muutuda noorte jaoks üheks asutuseks, kus veeta oma vabaaega.

Runneli, Lepiku ja Pruulmann-Venderfeldti (2014) muuseumi auditooriumi inimrühmade jaotuse järgi kuuluvad kooligrupid koos õpetajatega minu uurimuse alusel kasutajate gruppi. Nende suhe muuseumiga ei piirdu vaid muuseumi külastamise ja vaatamisega, vaid nad ka osalevad muuseumite tegevustes ja kasutavad muuseumite ressursse, osaledes muuseumi poolt korraldatud üritustel või kasutades muuseumipedagoogi teenust.

Muuseumi oluliste aspektidena tõid õpetajad intervjuus välja silmaringi laiendamise ja koolis õpitu näitlikustamise. Laste külastajakogemus seostub suurel määral koolitunnis läbitud teemadega. Seetõttu on oluline muuseumitel järgida õppekavasid ja teha selle alusel erinevaid haridusprogramme koolidele. Muuseumikülastajate uurija John H. Falk (2009) väidab, et muuseumikülastus võimaldab olla inimestel kursis asjadega, mis toimuvad kunsti ja teaduse valdkonnas. Antud töö uurimusest selgus, et oluliseks peetakse ka ajaloovaldkonda, mis on ka Pärnu Muuseumi põhisuunitluseks. Falk (2009) on välja toonud muuseumikülastusel ilmnunud kolm peamist punkti (vt lk 12). Minu uurimusega kattub kõige rohkem Falki kolmas punkt, milleks on külastaja sisemine motivatsioon, nende muuseumis käitumine, põnev õppimine ja mälestused ei ole külastaja kogemuse erinevad aspektid vaid pigem üksteisega seotud lahutamatu tervik. Õpetajate intervjuudes vastused küsimusele millistel eesmärkidel külastate muuseumeid kattusid suurel määral, kuna ei osatud välja tuua erinevaid aspekte vaid nähti muuseumikülastusel palju üldiseid sarnaseid tegureid, mis moodustasid külastuse tervikliku kogemuse, kuigi esile toodi eraldi omadustena uudishimu, silmaringi laiendamist ja uusi teadmiseid.

Falk (2013) järgi on muuseumikülastajatel eduka näituseelamuse saamise eelduseks näitusel nähtava seostamine külastaja enda konteksti ja vajadustega. Intervjuude tulemusest selgus, et õpetajad peavad oluliseks rakendada koolitunnis õpitut läbi kogemuste, sest koolilaste elukogemuse kujundab õppimine. Uurimustulemustest saab öelda, et antud valimi muuseumi kogemus on olnud positiivne. Falki (2013) järgi toob meeldiv külastus naasmise muuseumisse ja soovitatakse seda ka teistel teha. Uurimuses kasutatud lumepallivalim näitas, et pedagoogid jagavad oma vahel kogemusi ja soovitusi ning õpetajad soovivad muuseumikülastusi lülitada klassiekskursioonide kavadesse.

Õpetajate huvid ja ootused olid omavahel seotud. Peamise ootustena toodi välja hariduslik pool muuseumis. Uurisin õpetajate ootusi muuseumikülastusele ning enne külastust valitses soov veeta õpilastega meeldivalt ja huvitavalt tund väljaspool kooli, mis ühtlasi annaks kõigile külastajatele uusi teadmisi. Õpetajate vaatenurgast õpilaste eelnevad ootused muuseumitele kattuvad teoreetik Falki (2009) muuseumikülastuste ootuste uurimusega California Teaduskeskuse põhjal. Selles uurimuses Falk (vt lk 13) jagas külastajate motivatsioonid ja ootused muuseumikülastuse suhtes viide erinevasse identiteediga seotud kategooriasse, mis kattuvad osaliselt ka minu uurimusega. Lastel oli ootus väljakutsuva koha vastu, kus saab rahuldada uudishimu ja huvi teaduse suhtes. Muuseumikülastusega soovitakse põgeneda argisest koolitunnist ning kogeda midagi põnevat, mis eristuks tavatunni olemusest. Samuti naudivad lapsed sõpradega üheskoos aega veeta väljaspool koolimaja.

Kõik kuus õpetajat jäid Pärnu Muuseumi külastusega rahule ja nende eelnevad ootused täitusid. Samuti said õpetajad õpilastelt positiivset tagasisidet laste rõõmsatest emotsioonidest ja sooviavaldustest, et selliseid külastusi oleks veel.

Õpetajate sihtgrupile korraldab Pärnu Muuseum loengusarja „Pärnu ja Pärnumaa ajaloo uurimisest“. Intervjuudest selgus, et kuuest õpetajast ainult üks on osalenud antud loengusarjas. Intervjuudest kahjuks ei selgunud, miks õpetajad ei osale neile mõeldud üritustel. Põhjusteks võivad olla vähene informeeritus, loengusarja kava puudulikkus, vähene reklaam, loengute kellaaeg 15.30, mis võib kattuda hiliste koolitundidega.

Intervjuudes selgus, et uuritav valim pole kasutanud Pärnu Muuseumi poolt pakutavaid töötubasid. Eelistatud on külastada vastavalt soovile püsinäitust või vahelduvat näitust. Õpetajate eelistused on seotud vastavate õppekavade teemadega. Õpilaste näituste eelistus võib sõltuda varasematest külastuskogemustest, mis on saadud perega külastustest. Seega on õpetajate arvates muuseumikülastusel oluline roll ka perekonnas. Kahjuks ei oska öelda, miks ei ole kasutatud töötubasid, mis toetavad näituste haridusprogramme. Oletada võib, et suureks mõjuteguriks on materiaalne lisamaksumus muuseumipileti hinnale ja gruppide maksimaalne suurus, milleks on 10-15 last, kuid tänapäeva klassid on palju suuremad. Samuti võib oletada, et töötubade nimetused ei ole piisavalt kaasahaaravad ja kutsuvad. Enamikel töötubade lühitutvustustes on mainitud, et sobib algkooliealistele, mis omakorda näitab, et Pärnu Muuseum peaks laiendama oma haridusprogrammi võimalusi suuremale sihtgrupile. Mida laialdasemad on muuseumi võimalused,

seda suurem oleks ka külastatavus. Uurimuse valimist pooled õpetajad on aga õpilastega osavõtnud Pärnu Muuseumi poolt pakutavatest eriüritustest või programmidest, mis näitab, et õpetajad on huvitatud osalema õpilastega väljaspool kooli toimuvatest üritustest. Oluliseks takistavaks teguriks on taas kord materiaalne alus. Osaletud on aktiivelt üritustel, mis on tasuta, sest koolid ega riik ei toeta rahaliselt koolilaste muuseumikülastusi ja üritustest osavõttu. Õpetajad sooviksid, et eriüritusi toimuks rohkem, mis oleks suunatud erinevatele sihtgruppidele. Oluliseks peeti, et muuseumid jälgiksid õppekavasid ja selle alusel võiks korraldada koolilastele eriüritusi või programme, mis muudaksid koolitunnis õpitava piltlikumaks.

Õpetajate suhtumine Pärnu Muuseumisse, kui formaalharidust rikastavasse institutsiooni oli positiivne ja õpetajad soovivad meelsasti oma tunde seal läbi viia. Intervjuudes tõid õpetajad välja, et Pärnu Muuseum pakub erinevaid võimalusi aktiivõppeks. Muuseumis on võimalus õpetajatel seostada erinevate tundide teemasid mõne museaali näitel, mis õpetab lastele, et erinevad õppeained on omavahel tugevalt seotud. Oluline on ka lastele tutvustada oma kodulinna ajalugu ja selle näitlikustamiseks on parim viis viia lapsed Pärnu Muuseumisse, kus näituse teemad algavad kiviajast tänapäevani. Samuti pakub Pärnu Muuseum interaktiivseid võimalusi, mis on tänapäeva laste tähelepanu köitmiseks väga oluline. Interaktiivsuse poole pealt õpetajad aga nentisid, et võrreldes teiste muuseumitega, näiteks Tallinna Tervishoiumuuseum, jääb Pärnu Muuseum alla.

Pärnu Muuseumis on võimalus tellida lisaks töötubadele ka giidi-muuseumipedagoogi teenust. Õpetajatel ei ilmnunud kindlaid eelistusi, kas igal külastusel tellitakse antud teenus või mitte. Õpetajad eelistavad teha valikud vastavalt õpitavatest õppeteemadest, sest muuseumipedagoogi teenus nõuab taas kord lisa maksumust piletihinnale. Samuti on õpetajate arvates oluline, millise muuseumitunni suudab muuseumipedagoog läbi viia. Õpetajad ei soovi enam tavagiidi tutvustust, sest selline viis ei kõida lapsi piisavalt, oluline on laste köitmine läbi mängulisuse. Pedagoogide vestlustest oli võimalik järeldada, et Pärnu Muuseum peaks arendama muuseumipedagoogi teenust põnevamaks, lisades rohkem põnevust ja mängulisust muuseumitundi. Muuseumitundi peavad õpetajad õppetöö rikastamiseks väga vajalikuks, sest muuseumipedagoogid oskavad anda lastele juurde teadmisi, mida koolitunnis õpetajad ei räägi.

Eelnevates lõikudes on kajastatud mõningaid takistusi, mis raskendavad õpetajatel õpilastega viia läbi õppekäike muuseumidesse. Suurimaks probleemiks on materiaalsed kulud. Vabariigi õppekava määruks on soovituslikult välja toodud, et õppemetoodikat ja õppekeskkonna

mitmekesistamiseks võiks õpetajad korraldada koolitunde väljaspool koolimaja, kuid erinevateks aktiivõpeteks ei ole eraldatud raha, mis aitaks õpetajatel lastele õpet põnevamaks muuta. Intervjuudest selgus, et õpetajad oleksid väga huvitatud õpilastega muuseumitundidest osa võtma, kuid hetkel peavad õpetajad ja õpilased ise selliseid väljasõite finatseerima. Üks õpetaja mainis, et mõnikord peavad õpetajad ka õpilaste eest maksma, sest üksikuid õpilasi oleks kahju maha jätta ja samuti oleks raskendatud järgmise koolitunni läbiviimine, sest tase klassis oleks siis erinev. Sellest saab järeldada, et riik küll soovib muuta koolitunde aktiivsemaks, kuid ise selleks materiaalselt panustada ei soovi. Vaadates Pärnu Muuseumi hinnakirja, siis iga lisateenus on lisa piletihinna, mis teebki õpetajatel muuseumikülastuse õpilastega raskemaks. Õpetajad sooviksid riiklikul tasemel lahendusi õppekäikude korraldamiseks.

Õpetajad tõid probleemiks ka muuseumite ja koolide koostöö, mis on väga oluline õppekäikude korraldamisel muuseumidesse. Pärnu Muuseum küll korraldab eriüritusi koolilastele, näiteks viktoriini „Meie Pärnu“, kuid sellised üritused toimuvad vaid eriprojektide raames paar korda aastas ning puudub stabiilsus. Õpetajad tõid välja, et Pärnu linna suuruses linnas tuleks arvestada õppeprogrammide ja õpetajate soovidega ja suurema koostöö tulemusena leida parimaid lahendusi. Pärnu maakonna õpetaja vastustest sai järeldada, et kaugemad koolid peavad kõik ise organiseerima ning transport nõuab rohkem kulutusi ja aega ning nende külastused on suuresti seetõttu harvemad. Tema ettepanek oli, et muuseumid peaksid üle vaatama oma võimalused ning vajadusel koostama projekte, milles kutsutakse maakoolide lapsi näitusi külastama. Selliste koostööde alusel kasvaks taas kord muuseumite külastuse aktiivsus.

Pärnu Muuseumi haridusliku institutsioonina sai õpetajate intervjuudest järeldada, et hetkel on küll võimalik erinevaid muuseumitunde lastega läbi viia, kuid ajaga peaks muuseum siiski enam kaasas käima. Pärnu Muuseum peaks rohkem ennast tutvustama ja reklaamima koolidele ja õpetajatele. Koolidesse saadetakse voldikuid ja e-maile, kuid need võivad õpetajatele märkamata jääda või ei kõida piisavalt. Õpetajate sooviks oli tihedam koostöö muuseumiga, et arendada välja õppekavadel põhinevaid muuseumitunde, õpitubasid ja eriüritusi, mis seostuksid rohkem lastele õpituga tunnis. Selline koostöö aitaks arendada veel rohkem Pärnu Muuseumi hariduslikku poolt ja laiendaks külastajate sihtgruppe.

Alati ei ole aga muuseumikülastuse takistusteks aeg ja raha vaid hoopis laste sotsiaalsed oskamatused. Üks õpetaja tõi välja, et tema suurimaks probleemiks muuseumis on õpilaste käitumine. Intervjuudest selgus, et aina vähemaks jääb neid lapsevanemad, kes viivad oma lapsi

muuseumeid külastama ja seetõttu lapsed ei oska avalikes kohtades käituda. Sellistes olukordades on oluline roll muuseumipedagoogil, kelle ülesandeks on muuseumitund teha piisavalt köitvaks, mille käigus ei tekiks lastel käitumisprobleeme. Oluline on, et õpetajad ja õpilased saaksid muuseumikülastusest positiivse kogemuse ja sooviksid uuesti naasta.

KOKKUVÕTE

Käesoleva lõputöö eesmärgiks oli uurida Pärnu Muuseumi haridusliku rolli olemust Pärnu õpetajate ja Pärnu maakonna õpetaja vaatenurgast. Kuue õpetaja intervjueerimisel püüdsin mõista, kas pedagoogide arust on muuseumikülastused õpilastega olulised ja vajalikud ning kas nende jaoks on Pärnu Muuseum formaalharidust toetav institutsioon.

Uurimusküsimuste vastuste saamiseks viisin läbi õpetajatega poolstruktureeritud intervjuud. Kokku osales kuus pedagoogi, kelle vastuste põhjal analüüsisin Pärnu Muuseumi õpetajate külastuste eesmärke õpilastega ning saadud kogemusi. Laiemate muuseumide ja kooli koostöö põhiste üldistuste tegemiseks oli antud valim ehk liiga väike, kuid piisav, et anda alus uurimusküsimustele vastuste saamiseks Pärnu Muuseumi ja koolide koostööst.

Analüüsi tulemusena sain teada, et õpetajad külastavad tihedalt erinevaid muuseumeid õpilastega tundide läbiviimiseks, mis näitab, et Eesti elanike kultuuriaktiivsus on suur. Õpetajate sooviks on, et lapsed harjuksid erinevate kultuuriliste asutustega ning õpiksid hoidma ja säilitama olemasolevat kultuuriraaamistikku. Peamiselt hindavad õpetajad õpilastega muuseumikülastustel oluliseks hariduslikku eesmärki, et näitlikustada formaalõpet ning laiendada õpilaste silmaringi. Pärnu Muuseumis soovitakse tutvuda lisaks eelnevatele eesmärkidele ka kodulinna ajalooa.

Õpetajad eelistavad vastavalt õppekavale muuseumitunde ise läbi viia või kasutavad Pärnu Muuseumi muuseumipedagoogi teenust. Muuseumipedagoogi teenust eelistatakse sellisel juhul, kui õpetaja soovib, et tunni viiks läbi spetsialist, kes oskab rohkem juurde rääkida kui pedagoog ise. Intervjuudest selgus, et õpetajad sooviksid rohkem aktiivõppe meetodeid kasutada, kuid suurimaks takistuseks jääb finantseerimine ja aeg, sest riik ega koolid ei rahasta koolitunde väljaspool koolimaja.

Uurimusest selgus õpetajate soov, et Pärnu Muuseum käiks ajaga kaasas, kasutades rohkem interaktiivseid museaale ja nutilahendusi. Samuti oodatakse Pärnu Muuseumilt rohkem näitusi ja eriprogramme koolilastele, mis haakuks paremini õppekavadega. Õpetajad ja õpetajate vaatenurgast ka õpilased on jäänud Pärnu Muuseumi muuseumikülastustega rahule, saades positiivseid kogemusi ja uusi teadmisi. Sellest tulenevalt soovitakse Pärnu Muuseumit uuesti külastada.

Intervjuude analüüsist selgus, et oluline on muuseumikülastuse puhul ka õpilaste enda soov ja huvi. Pärnu Muuseumi erinevate näituste, programmide ja töötubade nimetused ja lühitutvustused ei paku lastele aga suurt huvi. Enne Pärnu Muuseumi külastamist peavad õpetajad õpilastele tegema selgitustööd, et õpilastel tekiks uudishimu. Koolidesse saadetakse küll voldikuid ja e-maile, kuid need võivad jääda märkamatuks või vähe tähelepanu äratavaks. Muuseumikülastuseks otsivad õpetajad ise põnevaid programme ekskursioonide läbi viimiseks muuseumikodulehelt, sotsiaalmeedia infokanalite kaudu või üksteisele jagatud kogemuste põhjal. Pärnu Muuseum peaks arendama atraktiivsust erinevate sihtgruppide jaoks ning panema suuremat rõhku enda reklaamimiseks, et kõikide potentsiaalsete külastajateni jõuaks informatsioon toimuvatest näitustest, programmidest ja eriüritustest.

Uurimustulemuste peamiseks järelduseks saab öelda, et õpetajad ja õpilased on huvitatud erinevatest aktiivõppemeetoditest, kuhu kuuluvad ka muuseumikülastused, eriüritused ja programmid. Õpetajad peavad muuseumikülastusi formaalõpet toetavaks ja oluliseks lastele koolitunnis õpetatu paremaks omandamiseks. Osavõtu aktiivsust takistavad suuresti materiaalsed kulud. Õpetajad soovivad, et riik toetaks laste õppeprogramme väljaspool koolimaja.

SUMMARY

The purpose of this thesis was to examine the educational role of Pärnu Museum from the perspective of teachers from Pärnu city and Pärnu county. By interviewing six teachers I tried to comprehend whether they believed museum visitations with students are important and necessary, and whether the pedagogues thought Pärnu Museum is an institution that supports formal education.

In order to get the answers to the research questions I conducted a semi-structured interview with teachers. The analysis was conducted by the answers of six pedagogues. The analysis consists of the purposes what the teachers set up for the visits with students and their gained experiences. To make broader abstracts on the cooperation of museums and schools the selection may be too small, but sufficient enough to give answers to research questions about the cooperation of Pärnu Museum and schools in Pärnu city and county.

As a result of the analysis I found out that teachers visit different museums with their students frequently in order to conduct their lessons, which shows that the cultural activity of Estonian citizens is high. Teachers wish that children would accustom to different cultural institutions and would learn to hold and keep the existing cultural framework. Primarily teachers value the educational purposes of visiting museums, this illustrates formal learning and broadens the minds of students. Another purpose of visiting Pärnu Museum is to learn about the history of the student's hometown.

Pedagogues prefer to conduct their own museum lessons according to the curriculum, or they use the service of the museum pedagogue in Pärnu Museum. The service of the museum pedagogue is preferably used when a teacher wants a specialist to conduct the lesson, because a specialist can talk about a subject more comprehensively. It transpired from the interviews that teachers would

like to use more active learning methods, but the biggest obstacle here is the financing and time because the country and schools do not fund lessons outside of the schoolhouse.

The study revealed that teachers wish that Pärnu Museum would keep up with time by using more interactive museum exhibition objects and newer technological solutions. Moreover, the study revealed that teachers expect more exhibitions and specific programs towards students that would fit in with the curriculum. Teachers are satisfied with the visitations of Pärnu Museum and they believe their students are pleased as well, they all have gotten positive experiences and newly discovered knowledge. According to the experiences they wish to visit the museum again.

The analysis of the interviews transpired that an important part of visiting the museum is the students own interest and desire to go. Pärnu Museums different exhibitions, programs and workshop titles and brief descriptions on the other hand do not interest students very much. Before visiting Pärnu Museum teachers must do explanation work so that the students would get more excited and curious about visiting the museum. Although leaflets and e-mails are sent to schools, they may get unnoticed or they do not attract enough attention. For museum visitations teachers themselves do research on interesting programs for class trips through museum homepages, social media or from the experiences of others. Pärnu Museum should develop more attractive exhibitions towards different target groups and should emphasize more on advertising their museum, so that the information could reach every potential visitor.

The main result of the research is that teachers and students are interested in different active learning methods that include visiting museums, special events and programs. Teachers believe that museum visitations support formal education and are an important learning opportunity. On the other hand, the material costs impede the active participation of visiting museums. Teachers wish that the country would support more student's curriculum activities outside the schoolhouse.

KASUTATUD KIRJANDUS

1. Bloch Ravn, T. (2013). *A museum for the and the professor*. Museums social learning spaces and knowledge producing processes (lk 49). Kasutatud 14.12.2015 http://kulturstyrelsen.dk/fileadmin/user_upload/dokumenter/KS/institutioner/museer/Museumsdrift/museums.pdf
2. Falk, J. H. (2009). *Identity and the Museums Visitors Experience* (lk 62-63; 158). Walnut Creek: Left Cost Press.
3. Falk, J. H. (2013). *Understanding Museum Visitors' Motivations and Learning*. A museum for the and the professor (lk 119-122). Kasutatud 13.12.2015 http://kulturstyrelsen.dk/fileadmin/user_upload/dokumenter/KS/institutioner/museer/Museumsdrift/museums.pdfhttp://kulturstyrelsen.dk/fileadmin/user_upload/dokumenter/KS/institutioner/museer/Museumsdrift/museums.pdf
4. Hännile, U. (2004). *Muuseumi püsinäituse avamisele kogunes rahvast murdu*. Pärnu Postimees 16.06.2004. Kasutatud 14.12.2015 <http://www.parnupostimees.ee/2099821/muuseumi-pusinaituse-avamisele-kogunes-rahvast-murdu>
5. Järva, I ja Burlaka, J. (2014). *Miia-milla-manda ja teised: muuseumipedagoogika ning lapse sotsiaalne maailm*. M. Pindmaa (toim.). Kasvatustegelikkus õppija ja õpetaja pilgu läbi (lk 24-25). Tartu: Atlex.
6. Kuljus, M ja Tiido, I. (2010). *Üliõpilaste ootused teadustöö protsessis*. Tallinn. Kasutatud 28.04.2016 <http://kuljus.eu/wp-content/uploads/2013/08/%C3%9C%C3%B5pilase-ootused-teadust%C3%B6%C3%B6-protsessis.-Magistrit%C3%B6%C3%B6.-Mari-Kuljus-ja-Ingrid-Tiido.-Akadeemia-Nord.-2010.pdf>
7. Kultuuriministeerium. *Muuseum*. Kasutatud 02.01.2016 <http://www.kul.ee/et/eesmargid-tegevused/muuseumid>
8. Lauristin, M ja Vihalemm, P. *Kultuuritarbimine kultuuriruumi elujõulisuse näitajana*. Eesti inimarengu aruanne 2014/2015 (205). Kasutatud 28.12.2015 <http://www.kogu.ee/wp-content/uploads/2015/06/EIA-2015.pdf>

9. Lepik, K. Pruulmann-Vengerfeldt, P ja Runnel, P. (2014). *Külastajad, kasutajad, auditooriumid: inimeste kontseptualiseerimisest muuseumis*. Eesti Rahva Muuseumi aastaraamat 57 P. Runnel, T. Kaalep, R. Ruusmann, ja I. Tammaru (toim.) (lk 97-106). Tartu.
10. Lüsi, A., Purre, A, Orula, E-l., Visanpuu, K., Telve, K., Kibuspuu, L., Sepp, P., Pani, T., Svjatkovski, V. ja Tuubel, V. (2015). *Sõnastaja*. Kasutatud 20.0.2016 http://www.muuseum.ee/uploads/files/Eesti_muuseumihariduse_sõnastik_2015.pdf
11. Mathiesen, M. (2016). *Muuseumikülastajate ootused muuseumikülastusele, Pärnu Muuseumi näitel*. Tartu.
12. *Muuseumiseadus*. (10.07.2013), Riigi Teataja I, 16. Kasutatud 20.11.2015 <https://www.riigiteataja.ee/akt/115032014016>
13. *Põhikooli riiklik õppekava* (14.01.2011), Riigi teataja I, 1. Kasutatud 02.04.2016 <https://www.riigiteataja.ee/akt/129082014020>
14. *Pärnu Muuseumi Põhimäärus* (10.07.2013), Riigi Teataja I, 63. Kasutatud 20.12.2015 <https://www.riigiteataja.ee/akt/110072013063>
15. Pärnu Muuseum. *Ajalugu*. Kasutatud 18.11.2015a <http://www.parnumuuseum.ee/168>
16. Pärnu Muuseum. *Käsitööplahvatus*. Kasutatud 14.12.2015b <http://www.parnumuuseum.ee/kolm-kasitoonaitust>
17. Pärnu Muuseum. *Töötoad tellimisel*. Kasutatud 02.04.2016a http://www.parnumuuseum.ee/tootoad_lastele
18. Pärnu Muuseum. *Memme jututuba*. Kasutatud 02.04.2016b <http://www.parnumuuseum.ee/memme-jututuba>
19. Pärnu Muuseum. *Loengusari*. Kasutatud 02.04.2016c <http://www.parnumuuseum.ee/loengusari>
20. Raisma, M (2007). *Muuseumi piirid kaasaegsel mälumaastikul*. Muuseum, nr 2, 22 (lk 8-10). Kasutatud 18.11.2015 http://www.muuseum.ee/uploads/files/muuseum_22.pdf
21. Runnel, P ja Pruulmann-Vengerfeldt, P. (2012). *Kui muuseumist saab sõnum osalevatele auditooriumidele*. ERMi aastaraamat 55. Kasutatud 05.12.2015 https://www.academia.edu/5943662/Kui_muuseumist_saab_s%C3%B5num_osalevatele_auditooriumidele
22. Runnel, P. (2014). *Sissejuhatus*. P. Runnel (toim.). Osalus muuseumides (lk 8-9). Tartu.
23. Rämmer, A. (2014). *Valimi moodustamine*. Kasutatud 02.05.2016 <http://samm.ut.ee/valimid>

24. Siiner, T. (2010). *Muuseumipedagoogika*. I. Rüütel (toim.), Pärinus Pärjale (lk 94-100). Tartu
25. Tuubel, V. (2002). *Muuseumi ja kooli koostöömudelid*. Magistritöö. Tartu Ülikool, pedagoogika osakond.
26. Tuubel, V. (2010). *Muuseumipedagoogika ja ajalooõpetus*. Kasutatud 02.05.2016 http://www.oppekava.ee/index.php/Muuseumipedagoogika_ja_ajaloo%C3%B5petus
27. Uusmaa, S. (2012). *Muuseum kui formaalharidust toetav õppekeskkond*. Magistritöö. Tartu Ülikool, ajaloo instituut.
28. Uusmaa, S. (2013). *Muuseumiharidusest- kuidas ja kellele?*. Muuseum, 33, 17-21, <http://www.muuseum.ee/uploads/files/muuseum33.pdf>
29. Vabariigi valitsus. *Kultuuripoliitika: eesmärgid*. Kasutatud 13.05.2016 <https://valitsus.ee/et/eesmargid-tegevused/kultuuripoliitika/kultuuripoliitika-eesmargid>
30. van Mensch, P. *Museology and management: enemies or friends?*. Current tendencies in theoretical museology and museum management in Europe, lk 3-12. Kasutatud 18.11.2015 http://www.icom-portugal.org/multimedia/File/V%20Jornadas/rwa_publ_pvm_2004_1.pdf
31. Veeremaa, T. (2013). *Mitmekülgne muuseumiõpe*. Muuseum, 33, 13-17, <http://www.muuseum.ee/uploads/files/muuseum33.pdf>
32. Visnapuu, K. (2009). *Muuseumipedagoogika võimalused formaalhariduse toetajana*. Bakalaureusetöö. Tallinna Ülikool, Rakvere Kolledž, Õpetajakoolituse osakond.
33. 21. *sajandi muuseumid*. (2006) Tallinn. Kasutatud 01.05.2016 https://valitsus.ee/sites/default/files/content-editors/arengukavad/21_sajandi_muuseumid_arengu_pohisuunad.pdf

LISAD

Lisa 1. Intervjuu kava

Tere. Minu nimi on Marit Mathiesen. Õpin Tartu Ülikoolis infokorralduse eriala. Lõputöö raames viin läbi uurimustöö Pärnu Muuseumi kohta. Vestluse käigus sooviksin arutada küsimusi, mis puudutavad Teie külastaja kogemust koos õpilastega Pärnu Muuseumis. Intervjuu on anonüümne.

1. Alustuseks küsiks küsimusi Teie kohta.

- Kus koolis Te töötate?
- Olete klassijuhataja?
- Milliseid aineid õpetate?
- Kooliaste kus õpetate? (põhikool, gümnaasium, mõlemad)
- Pedagoogiline staaž?
- Sünniaasta?
- Kas käite muuseumides vabal ajal või eelistate mõnda teist meelelahutuslikku organisatsiooni?

2. Järgmisena arutleksime teemasid, mis puudutavad muuseumikülastust õpilastega.

- Kui tihti külastate õpilastega erinevaid muuseume?
- Miks on oluline külastada muuseume?
- Mis põhjustel ja eesmärkidel külastatakse Teie arvates Pärnu Muuseumi?
- Kas olete külastanud õpilastega Pärnu Muuseumi uues hoones, mis avati 2012. aastal Aida tn 3? Kas külastate tihti? Millal viimati külastasite?
- Kas olete õpilastega kaasa löönud mõnes Pärnu Muuseumi poolt pakutavas ürituses? (nt kogumispäevad, mardi, jõulu vms tähtpäevaga seotud üritusega)

- Kas eelistate õpilastega külastada püsinäitust või vahetuvat näitust? Palun põhjendage oma vastust.
- Millisest infoallikast olete saanud informatsiooni Pärnu Muuseumis toimuvatest üritustest, ettevõtmistest, ajutistest näitustest vms kohta?
- Õpilastega külastusel kas kasutate muuseumi pedagoogi/giidi võimalust või eelistate ise õpilastele tutvustada? Palun põhjendage oma vastust.
- Kui lihtne on käia õpilastega muuseumides, millised on suurimad takistused (aeg, raha, lühike tunniaeg vm)? Palun põhjendage oma vastust
- Millised olid Teie ootused Pärnu Muuseumile enne viimast külastust?
- Kas õpilastel tekivad teatud ootused enne Pärnu Muuseumi külastusele minekut?
- Kas Teie ja õpilaste ootused täitusid Pärnu Muuseumi külastusel? Palun põhjendage vastust.
- Millised on muuseumi olulised omadused õpetaja jaoks?
- Kas Pärnu Muuseum peaks rohkem korraldama teemakohaseid üritusi, mis oleks suunatud kindlale sihtgrupile? (nt ajalugu, loodus, kirjandus vms)

Õpilase perspektiiv:

- Milline on õpilaste huvi õppekäikudel? Kas õpilased osalevad muuseumitunnis meelsasti? Palun tooge näiteid

Tagasipöördumine üldistele teemadele:

- Kas Te peate kooli ja muuseumi koostööd vajalikuks? Milliseid võimalusi selleks on loodud?
- Kas te peate muuseumipedagoogikat kooliharidust rikastavaks vormiks? Põhjendage miks?
- Millisel moel võiksid kool ning muuseum rohkem koostööd teha, et muuta muuseumi külastust õpilaste jaoks veel huvitavamaks ja harivamaks?

Tänan vastamast!

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina Marit Mathiesen (sünnikuupäev: 01.05.1994) annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Õpetajate suhtumine muuseumisse õpikeskkonnana, Pärnu Muuseumi näitel”, mille juhendaja on Agnes Aljas.

- 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
 - 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
 3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 25.05.2016